Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

WISBECHS

illustrerede

Almanak

for

1891.

Nordisk

FORLAGT
AF
BRØDRENE
WISBECH
KJØBENHAVN

Merkur

er, som bekjendt, Navnet paa Kjøbenhavns største og billigste Urtekramforretning, og dens Forretningslokaler, der ere beliggende i Grønnegade Nr. 5, besøges daglig af Tusinder fra By og Land.

Denne Forretning, der er stiftet 1870, er grundlagt paa Forretningsprincipet: Stor Omsætning, lille Avance, gode Varer og kontant Betaling. Ved en streng Gjennemførelse af dette Princip og ved udelukkende kontante Indkjøb hos 1ste Klasses Huse, med Forbigaaelse af al Mellemhandel, er Maalet forlængst naaet: at skabe Kjøbenhavns største og billigste Urtekramforretning, der ikke alene forsyner en stor Del af Hovedstaden og Omegn med alle til Urtekramfaget henhørende Artikler, men ogsaa har udstrakt sin Virksomhed over hele Landet, saalangt Post, Jernbane og Dampskibsforbindelser række.

Vi anbefale derfor de ærede By- og Landboere, der sætte Pris paa, ved et økonomisk, forstandigt Indkjøb at opnaa betydelige Fordele, at sætte sig i Forbindelse med denne Forretning og skal til Vejledning heraf anføre:

Paa Forlangende forsendes fuldstændige Prislister og Forespørgsler besvares franko med første Post.

Ingen Forsendelse medføre ingensomhelst anden Extraudgift end selve Fragten. Andre Udgifter dækkes af Modtagen.

Emballagen føres i Regning, men godtgjøres ved Tilbagesendelsen med fuld Betaling.

Til Detailhandlere, Forbrugsforeninger og Kjøbere for mindst 100 Kr. og derover erholde særlig Rabat.

Varer sendes ved Efterkrav. Forretningens Adresse er

Grønnegade 5,

Kjøbenhavn K.

Wisbech's

Folke - Almanak

for

Nordslesvig

for

1891.

Femogtyvende Aargang.

Hadersley.

Th. Sabroe's Boghandel.

Trykt i „Modersmaalet"s Officin (Axel Sabroe), Hadersley.
Fortællingerne trykte i Kjøbenhavn.

Fortegnelse

over

de fornemste nu levende Regenter i Europa.

Baden: Storhertug **Friedrich**, ... født	1826.
Baiern: Kong **Otto I.** (Regent Luitpold)	1848.
Belgien: Kong **Leopold II.**	1835.
Braunschw.: Prins **Albrecht**.	1837.
Danmark: Kong **Christian IX.**	1818.
Frankrig: f. Tid. **Carnot,** Præsident . . .	1837.
Grækenland: Kong **Georg I.**	1845.
Hessen: Storhertug **Ludwig IV.**	1837.
Holland: Kong **Wilhelm III.**	1817.
Italien: Kong **Humbert I.**	1844.
Meckl.-Schw.: Storhertug **Fried. Franz III.**	1851.
Meckl.-Strelitz: Storhert. **Friedr. Wilh.**	1819.
Oldenborg: Storhertug **Peter**	1827.
Østerrig: Kejser **Franz Joseph**	1830.
Portugal: Kong **Don Louis**	1838.
Preussen: Kong **Wilh. II.**, Keis. af Tyskl.	1859.
Rusland: Kejser **Alexander III.**	1845.
Sachsen: Kong **Albert**	1828.
— Altenburg: Hertug **Ernst**	1826.
— Coburg-Gotha: Hertug **Ernst II.** . . .	1818.
— Meiningen: Hertug **Georg II.**	1826.
— Weim.-Eisen.: Storhert. **Karl Alex.**	1818.
Spanien: **Alfons XIII.**	1886.
Storbritanien: Dronning **Victoria.**	1819.
Sverrig og Norge: Kong **Oscar II.**	1829.
Tyskland: Kejser **Wilhelm II.**	1859.
Tyrkiet: Storsultan **Abdul Hamed II.** . . .	1842.
Würtemberg: Kong **Karl I.**	1823.
Kirkestaten: Pave **Leo XIII.**	1810.

Nu faldt paa Kirketaarnets
Uhr det tolve, tunge Slag,
Og mæt af Liv det gamle Aar
har stridt sin sidste Dag.
Mod Afslad tag for hver en Synd,
hav Tak for hvad Du gav!
Og sov i Ro din lange Søvn
i Tidens store Grav.

Og naar det tolvte Slag dør
hen, da skyder op af Jord
Paa Gravens Høj en Blomster-
hæk i yppigt Rosenflor,
Og mellem Buskens Løv en
frisk, violdækt Rede staar,
Af den en Sangfugl titter frem,
det er det nye Aar.

Du lille Sangfugl, Niti een,
velkommen hos os vær!
Bevar Din Ungdoms Uskyldssind, vær god mod hver især!
Slaa højt Din Jubeltrillelyd
som Fredens milde Tolk,
Syng Lykke over Land og By
for Konge og for Folk!

En dansk Dreng.

Axel Bøy hed han, en temmelig lille spinkel Fyr med sort opstrøget Haar og brune Øjne. Hvordan han var bleven Hornblæser er en lang Hverdagshistorie, der i Grunden slet ikke kunde interessere nogen Udenforstaaende, hvis den ikke var en nødvendig Indledning til efterfølgende lille Episode. Altsaa —

Vi maa gaa adskillige Aartier tilbage, da det gamle Handelshus Conrad Bøy var et af de kuranteste paa Børsen. En Vexel paa det var saa god som rede Penge, en misbilligende Rysten paa Hovedet af den graahaarede gamle Chef kunde bringe tilsyneladende sikre Papirer til at dale mange Procent, naar de opraabtes. Han var med faa Ord en af Handelsfyrsterne, en af dem, der gav Tonen an og hvis Vink aldrig oversaas, fordi det altid pegede paa det rette.

Conrad Bøys Hjem svarede fuldstændigt til hans Stilling i Samfundet. Hvorfor ikke persiske Tæpper og ostindiske Tapeter? Husets egne Skibe gik jo i oversøisk Fart og hentede de kostbare Sager hjem til Rheden! Hvorfor ikke de fineste spanske og italienske Vine i Kjælderen? Fregatskibenes Kaptejner bragte dem jo med som Gaver fra Handelsvenner, naar Fragtkontrakten i Middelhavet var udløben!

Elegant var Hjemmet; højt til Loftet med tykke silketunge Gardiner for Vinduerne, og elegant var Agentens værdige Hustru, en lille mager Dame med skarpe, bestemte Træk. Hun havde bragt en Formue med sig, Rigdom til Rigdom, derfor var hun saa sikker; der var noget i hendes Mine, som sagde: det Guld, jeg drysser, er mit eget!

Ægteparret havde kun et eneste Barn, en Søn. Født i Rigdom og opdraget i Rigdom hørte Frederik Bøy fra Barnsben af kun Guldet rasle for sin Fod. Han blev natur-

ligvis sat i Latinskole — Agenten gjorde i den Anledning en stor Middag for Rektoren og alle kongelig ansatte Adjunkter — men efter et Par Aars Oversidden, konstateredes den unge Bøys og Klassikernes gjensidige Antipathi paa den eklatanteste Maade.

Kort før Sommerferiens Slutning sad „Efterslægtens" Bestyrer som hædret Gjæst ved Agentens Bord. Ved Stegen udbragte Værten en Skaal for den Hædersmand, der ledede Ungdommen fremad og gav den Styrke til at løfte Fædrenes Arv og optage Faderens Gjerning: Aandsaristokratiet og Pengearistokratiet burde slutte Pagt, derpaa beroede Danmarks Fremtid! Evnerne vare saa forskjellige, men Maalet det samme, vi vilde alle ét men ad forskjellige Veje, og det at føre Efterslægten frem i Kundskab, var en af de mest betroede Opgaver. —

Aaret efter var „Efterslægtens" Bestyrer dalet betydeligt i Agentens Øjne; Frederik var nemlig ikke naaet et Hanefjed frem i Kundskab i den forløbne Tid. Nu var han i Konfirmationsalderen, og da den højtidelige Akt var endt, kom han paa Kontoret hos Faderen; hvad han bestilte dér, var en Gaade for hele Personalet, men han var dog altid noget nu.

Saaledes gik Tiden. Frederik Bøy levede et Liv i Lediggang, brugte mange Penge og var en ægte Vandbi i Samfundskuben. Agentinden lagde ikke Mærke til noget, men som en omhyggelig Moder begyndte hun at se sig om efter et passende Parti til sin haabefulde Søn. En adelig Pige burde det være — naturligvis — paa Formue saaes jo ikke men paa gode Slægtskabsforbindelser. En første Klasses Skjønhed kunde man selvfølgelig ikke forlange, men i Henseende til det Ydre maa Agentinden dog have nedstemt sine Fordringer vel meget, thi Frederik erklærede kort og godt, at han ingen af de tilbudte Uglehoveder vilde have.

Ved et Tilfælde traf han i Sommerferien paa et Skovbal en ung Dyrlægedatter, der var ude som Lærerinde; hende forelskede han sig i, friede til og fik Ja.

Da Frederik fortalte sine Forældre denne interessante Nyhed, fik Agentinden øjeblikkelig et Tilfælde, men rejste sig strax efter og sagde: „Aldrig!“ i en saa bestemt Tone, at Agenten som et ufrivilligt Ekko gjentog: „Aldrig!“

Dermed var den Sag afgjort; som den vrede Akilles lukkede Frederik sig inde i sit Telt; fik han ikke sin Villie, skulde Moderen heller ikke have sin, saa gik det lige op.

Det var den eneste Gang, Stamherren til Handelshuset viste en Smule Karakter; Moderens „Aldrig“ blev besvaret med et: „Hende eller Ingen“, og da Agentinden ikke gav efter, stod Sagen hen, indtil den værdige Dame en skjøn Dag døde af Apoplexi.

Paa Agentens Kontor var der en gammel højt betroet Kasserer ved Navn Smith. Han havde været Firmaet Conrad

Bøy en tro Tjener i over halvtredsindstyve Aar og havde derfor et stort Ord at sige.

Saa sad han en Formiddag ved Pulten ligeover for sin Chef.

„Hvor er Frederik?" spurgte den gamle Herre og saa til Sønnens tomme Plads.

„Sagtens der, hvor han sædvanlig plejer at være paa denne Tid af Dagen," svarede Smith.

„Hvad skal det sige?"

„Hr. Frederik trænger til at sove lige saa vel som vi andre Mennesker, og gjør man Nat til Dag, maa man ogsaa gjøre Dag til Nat — ellers stemmer Regnestykket ikke, Hr. Agent!"

Agenten virrede med Hovedet og gjorde en Grimace, som om han havde sunket noget ubehageligt, men vilde skjule Irritationen. Saa lød i et Par Minutter Pennenes ivrige Kradsen paa Papiret, akkompagneret af den gamle Bornholmers Dikken. Endelig løftede Handelsherren Hovedet og sagde næsten bønligt:

„Er Frederik da aldrig, hvor han skal være. . . . jeg mener her paa Kontoret?"

„Aldrig vil jeg ikke sige, det kan skee, men det er meget sjældent, Hr. Agent! Jeg troer, den salige Frue har gjort Uret mod ham ved at sige saa bestemt Nej til det, De veed nok!"

„Bland Dem ikke i mine private Anliggender, Smith," svarede Agenten og skjød Brillerne op paa Panden.

„Jeg mente kun, at meget kunde have været anderledes, hvis Hr. Frederik havde faaet sin Villie," gjentog Smith uforfærdet for Rynkerne i Principalens Pande; „Kan hænde sig, den unge Herre var bleven mere rolig og ikke saa higen efter Forlystelser. Man har hørt før, at en god Kone har forjaget daarlige Venner! Men saadan, som det nu gaar, kan det jo ikke blive ved; Agenten er nok en kraftig Mand, og Gud lade Dem leve mange Aar endnu, hvis ellers vort

Hus skal bevare sit gamle Renommé — Hr. Frederik er saa ung og uerfaren!"

„Ung, Smith? Frederik er jo tredive Aar godt og vel!"

„Det er ikke saadan at forstaa, Hr. Agent; ét er gammel nok i Aar, et andet er Barn til sin Gjerning — for at tale mildt!"

„Tror De da, Smith, at det vilde hjælpe, ... dette, De før slog paa?"

„Maaske, Hr. Agent! i hvert Fald ved jeg ingen bedre Udvej!" —

En Maaned efter højtideligholdt Frederik Bøy sit Bryllup med Jomfru Anna Holm. Der var gjort alt, for at Dagen kunde blive saa højtidelig som muligt, Festen selv skulde kaste Glands over det gamle Handelshus. Og det gjorde den: Alle vare enige i, at et lignende Bryllup ikke var fejret i Mands Minde, og alle Indbudne vare enige om at drikke de Nyformæledes Skaal i Champagne og Lacrymæ Christi.

Men om Natten, da den gamle Agent laa i sit Soveværelse træt og ene, drømte han, at en Skikkelse lydlyst gled frem fra Vinduesfordybningen og stillede sig foran Sengen. Det var hans afdøde Hustru, der truende løftede Haanden og hviskede:

„Altsaa ventede I kun paa min Død! Lig nu, som I selv har redet, jeg vilde min Søn det godt og hans Børn efter ham, thi der kommer trange Tider efter disse!" —

Selvfølgelig forlangtes der intet paa Kontoret af Frederik i Hvedebrødsdagene; men noget efter at de vare forbi, sad Agenten atter en Morgen ved sin Pult lige over for gamle Smith.

„Mener De, dette har hjulpet paa Frederiks Energi?" spurgte han.

„Vi vil se, Hr. Agent," var Svaret.

„Jeg vil haabe det bedste, Smith, Tiderne ere alvorlige, det trækker sammen til Uvejr, og Lynet rammer lettere den høje Eg end de unge Pilekvist! Aa, var min Søn dog en Mand og ikke saadan en villieløs Dagtyv, der ingen Ting

kan og ingen Ting vil! Mine Skuldre ere for gamle til at bære hele Byrden, men han er dog saa ung — min eneste Søn!"

Kassereren pudsede Næsen i sit store blaatærnede Lommetørklæde:

„Hr. Agent, om jeg maa sige Sandheden, saa tror jeg, at Hr. Frederik har haft det altfor godt; han er opdraget til at være sin Faders Søn, men ikke til at være sin Faders Medarbejder; han er blød og god, det ved Gud han er, kanske han kunde passe en Aare, naar knibe skulde, men styre et Ror bliver aldrig hans Sag!"

Postbudet traadte ind med Breve og afbrød Samtalen; vel indeholdt de ikke noget uheldspaaende, men efter et Aars Tids Forløb kom Krisen med alle sine skjæbnesvangre Følger.

Handelshuset Conrad Bøy standsede sine Udbetalinger den 1ste November; gamle Smith lukkede for sidste Gang Kassebogen og saa fortvivlet over paa sin Principal. Frederik var som sædvanligt ikke tilstede.

Da, som Smith stirrede taareblændet frem for sig, saa han med ét den blege Olding vakle i Kontorstolen; saa Øjeblikke efter udaandede den fallerede Chef i sin eneste tro Tjeners Arme; Skjæbnen var naadig mod ham, den vilde ikke, at han skulde overleve sit gamle Firmas Udslettelse paa Børsen.

Det var altsaa med en dobbelt Hjobspost, gamle Smith kom til Frederik Bøy: Husets Fallit og Faderens Død.

Først blev Sønnen optaget af Familiesorgen, men da Begravelsen med alle dens Formaliteter var forbi, fik han ret Stunder til at tænke over, hvad det vilde sige at være uden Indtægt, han, der var vant til at tage af Kassen alt, hvad han skulde bruge. Og nu var han tilmed gift og havde en lille Søn! Hvad kunde han? Intet, slet intet! Han vidste bedst selv, at han kun af Navn havde været i Faderens Forretning — det simpleste Regnestykke var for ham en uløselig Gaade.

Og hvad var det saa for et Liv, han havde levet? En

planløs Flakken om uden noget Maal, tomme Glæder fr
Dag til Dag, der havde sløvet Mandevillien, hvis der d
nogensinde havde været Spiren til en saadan i hans Sjæl.

En Handelsven af det fallerede Hus tog ham paa fi
Kontor; det var en Barmhjertighedsgjerning, der ikke førte
til noget, thi Frederik havde hverken Energi eller Evne til a
arbejde. Uden Interesse, uden Pligtbegreb gled han stedse
længere og længere ned ad Skraaplanet, og først, da det var
bleven for silde, mærkede han, at han var forfalden — aande-
ligt og legemligt nedbrudt.

Da Frederik Bøy døde henved fyrgetyve Aar gammel,
sad hans Enke aldeles hjælpeløs paa et Kvistkammer i Adel-
gade med sit Barn, Helten i min Skitse, der kun var fem
Aar; en lykkelig Alder: ingen Erindring om svunden Herlighed
og ingen Rædsel for kommende Tiders Armod.

Thi Trang og Savn var der fuldt ud af i Vente.
Intet er saa vejrhaneflygtigt som Omgangsvenners Interesse,
det fik Enken tilgavns at føle. Havde hun været alene i sin
Forladthed, kunde hun sikkert nok have bjerget sig nogenlunde
som Husbestyrerinde, men allevegne, hvor hun nu henvendte
sig om Plads, var Drengen en uoverstigelig Hindring, —
hvem vilde have alt dette Børnekommers, naar man ikke be-
høvede det?

Nød bryder alle Love og Fordomme; hun maatte gribe
til noget for at skaffe Brødet, hvis hun ikke vilde melde sig
til Fattigvæsenet, og saa blev da Agentens Svigerdatter —
Vadskerkone.

Det var i en ung Alder, Axel Bøy lærte at tage fat.
Han var en opvakt, videbegjærlig Dreng; som det saa ofte
sker, havde Familieligheden sprunget et Led over: han slæg-
tede ikke sin Fader, men Bedstefaderen paa, saavel i det Ydre
som i det Indre. Det blev hans Bestilling at hente og
bringe Tøjet, saa Moderen ikke behøvede at spilde Tiden
dermed.

Enken arbejdede strengt; fra den tidlige Morgen til
sent om Aftenen passede hun sin Gjerning, og efterhaanden

som Axel voxede til, skaanede hun sig endnu mindre. Vel kneb det haardt, men Drengen skulde ikke i Friskole — saa hellere spare en Smule paa Kosten, det vil sige, hendes egen. I Betalingsskolen lærte Børnene dog noget mere, og Omgangen var da ogsaa bedre. Ved usigelig Møje lykkedes det hende virkelig at skaffe det lille Beløb hver Maaned, som Undervisningen kostede, og Axel begyndte sin Skolegang.

Aarene gik og Drengen var flittig som en Bi; ikke et Minut spildte han til Lediggang, og mange Gange opfordrede Moderen selv ham forgjæves til at gaa ned og lege med Husets andre Børn, der støjede fra Morgen til Aften i den lille Gaard. Han var ikke at formaa dertil, det vilde Spektakkel faldt ikke i hans Smag. Hans eneste Adspredelse var ved Sommertid om Søndagen at gaa langs Strandvejen ud i Skoven, hvor han strejfede om ganske alene paa Maa og Faa, til han tilsidst træt og udaset kastede sig i Græsset og nød sine tykke Rundtenommer. Dér kunde han da blive liggende timevis og drømmende stirre op i Bøgekronerne, til det gled mod Aften og han atter maatte traske hjem.

Moderen saa med Bekymring paa dette hans forunderlig indesluttede Væsen. Fra første Færd af havde hun omhyggelig skjult hans Bedstefaders og Faders Livshistorie for ham; hun mente med Grund, at han var lykkeligst, naar han ikke anede, hvor rig en Arving han var den Dag, han blev født.

En Søndag ved Midsommertid var Axel tidligt om Morgenen gaaet hjemme fra. Himlen var klar og Sundet blaat; ud over Vejen hang Syrenernes og Guldregnens dugtunge Klaser og Fuglene kappedes om, hvem der kunde synge skjønnest for Magen i Reden. Drengen indaandede med fulde Lunger den friske Luft, som var saa vidt forskjellig fra den, der til daglig slog ham i Møde hjemme i Adelgade, og jo længere han kom frem, desto mere grebes han af den stille Glæde, Naturen kan vække i ufordærvede Sjæle. Han maatte uvilkaarligt synge højt, en af de Sommersange, han havde

lært i Skolen, den yndige Idyl fra „Sant Hans Aftenspil", hvor Kjøreturen ad Strandvejen beskrives.

Da standsede han pludselig ved et Landsted, han aldrig før havde lagt Mærke til, og dog syntes det ham saa bekjendt. Hvor havde han set det før: denne Veranda med de store hvide Statuer, Springvandet midt paa Plænen, den hele slotlignende Bygning, ja endogsaa de mægtige Træer, der netop stode saaledes grupperede? Kun savnede han noget — hvad var det? Jo, det var Skikkelserne paa Verandaen: en gammel Mand og Kone samt et ungt Menneske! Og nu gik det op for ham: hjemme paa Væggen hang der en Tegning, som til de mindste Enkeltheder var en tro Gjengivelse af Stedet her.

Havelaagen stod halvt aaben, og trods sin medfødte Tilbageholdenhed kunde Drengen ikke overvinde sig til at gaa forbi. Med bankende Hjerte traadte han inden for og saae sig omkring; længere og længere vovede han sig frem ad de bugtende Gange mellem tætte Buskadser, til han ved en Omdrejning uventet stod lige for en gammel Mand, der var ved at stikke et Bed af.

Gartneren saae op:

„Hvad vil Du her?" spurgte han barsk.

Axel veg forskrækket et Par Skridt tilbage og svarede:

„Jeg vilde blot saa gjerne se Haven her, den er saa smuk, og Moder har et Billede af den hjemme!"

„Saa—aa!" vedblev Gartneren og støttede sig paa Spaden, „det var da mærkeligt! Hvor har din Moder faaet det fra?"

„Det ved jeg ikke, det har hun haft altid, saa længe jeg kan huske!" gjentog Drengen.

„Hvad hedder Du da?"

„Jeg hedder Axel Bøy!"

Den gamle Mand slap Spaden og stirrede stift paa ham:

„Herre Gud — er Du virkelig Hr. Frederiks Søn? Herre Gud!"

„Kjendte De min Fader?" spurgte Axel forundret, „han er død for længe siden."

„Om jeg gjorde, min Dreng? Jo, jeg kjendte baade ham og din Bedstefader! Dette Hus og denne Have har tilhørt ham, den gamle rige Agent Bøy, og jeg har været hans Gartner i mange Aar, lige til det gik galt og al Herligheden blev solgt; saa fik jeg Plads hos det nye Herskab."

Axel stod som maalløs og vidste ikke, om han var vaagen eller drømte.

„Lad mig se rigtig paa Dig, min lille Ven," vedblev Gartneren og traadte hen til ham: „jo, sandt for Gud ligner Du salig Agenten som den ene Draabe Vand den anden! Ak, ja, han var en herlig Mand, en Hædersmand — at det dog skulde ende saadan for ham! Hvor bor din Moder og hvad lever hun af?"

„Moder bor i Adelgade og er Vadskerkone!" svarede Axel endnu aldeles fortumlet.

„Ja saa!" Gartneren betænkte sig et Par Øjeblikke, derpaa fortsatte han:

„Herskabet er taget til Italien denne Sommer, og jeg er her ganske alene og har Opsyn med Landstedet; kan det more Dig at se al Stadsen derinde, saa kom med mig, jeg skal vise Dig det!"

Han gik foran op mod Huset, og Drengen fulgte mekanisk bag efter. De traadte ind ad Veranda-Døren: Hvilken Pragt straalede ikke Axels undrende Øje imøde, idet de gik fra Sal til Sal, fra Stue til Stue.

„Alting staar som i salig Agentens, din Bedstefaders Tid," forklarede Gartneren, „og Møblerne er ganske de samme, alt blev solgt under ét!"

De kom sluttelig ind i et luxuriøst monteret Soveværelse.

„Her stod din Vugge," sagde den Gamle og pegede paa en tom Plads ved Siden af den ene Seng, „men Herskabet har ingen Børn, derfor er den taget bort, den staar oppe paa Loftet!"

„Er det virkelig sandt alt, hvad De siger mig?" spurgte Axel med tykt Mæle; Graaden sad ham i Halsen.

„Det er sandt hvert Ord, men underligt er det, at din Moder aldrig har fortalt Dig noget derom!"

„Hun har aldrig nævnt min Bedstefader og sjældent min Fader!"

„Saa skulde jeg vist heller ikke have gjort det", mumlede Gartneren hen for sig, „javist, det var dumt af mig! Kom nu, min Dreng, og gaa med nedenunder i min Stue, saa vil vi spise os en Bid Mad sammen!" —

Da Axel mod Sædvane allerede kom hjem ved Middagstid, blev Moderen forskrækket over hans forstyrrede Udseende.

„Hvad er der i Vejen med Dig?" spurgte hun, „har nogen gjort Dig Fortræd?"

„Nej, Moder, men jeg har været ude paa Landstedet!" svarede han.

„Paa hvilket Landsted?"

„Paa Bedstefaders, paa det, som hænger der paa Væggen! Hvorfor har Du aldrig fortalt mig noget om ham og hans Rigdom, og hvorfor ere vi blevne saa fattige?"

Moderen stod bleg med opspilede Øjne og stirrede paa ham:

„Hvem har vist Dig derud?"

Sønnen fortalte hende hulkende alt, hvad han havde oplevet og Enken hørte tavs bedrøvet derpaa. Hvad hun stedse havde frygtet, var nu sket; hendes stakkels Dreng havde kastet et Blik ind i det Paradis, hvori han var født men strax efter Fødslen uddrevet af. Skjule alt for ham kunde hun ikke mere nu, da han havde faaet fat i den ulykkalige Traad, der førte til Hemmeligheden, men hun havde en sikker Følelse af, at hans Fantasi burde sættes i saa lidt Bevægelse som muligt.

Hun strøg ham blidt over Hovedet:

„Vær rolig, min Dreng, og hør, hvad jeg vil sige Dig: din Bedstefader var Kjøbmand og havde en hel Del Penge, men han mistede dem, og din Fader var lige saa fattig som

Du! Den gamle Gartner har overdrevet, han har ikke gjort det af noget ondt men blot af Lyst til at fortælle; naar Du kun er flittig og arbejdsom, skal Du nok faa det godt i Livet — det er slet ikke Pengene, der gjør lykkelig!" —

Næste Middag, da Axel kom fra Skole, var Moderen ikke hjemme. Paa en lille Seddel, der med en Knappenaal var hæftet til Døren, stod der, at han skulde gaa en halv Times Tid, saa kom hun. Drengen slentrede om ad Glaciet, hvor de smaa Hornblæsere stod og øvede sig. Synet af disse diminutive Soldater interesserede ham i den Grad, at Tiden hurtigt forløb, han mente, det var paa høje Tid at skynde sig hjem. Da han atter krøb ud ved Ravelinen, stødte han lige paa sin Moder. Hun kom fra Østerbro varm og forpustet med meget støvede Sko; Axel syntes, at hendes Øjne saae røde og forgrædte ud.

„Jeg har været ude paa Trianglen med noget Lintøj!" sagde hun, „det hastede. Lad os nu gaa hjem og spise!"

Den paafølgende Søndag Morgen skyndte vor lille Ven sig ud ad Strandvejen; Gartneren havde jo sagt, at han maatte komme saa tidt, han vilde, og Drengens Længsel efter atter at gjense det vidunderlige Palads fik ham næsten til at løbe. Men han blev sørgeligt skuffet.

„Herskabet er kommet hjem," sagde den Gamle, „saa vi kan hverken gaa nede i Haven eller komme op i Værelserne, men nu skal jeg gaa en Tur med Dig ud i Skoven!"

Axel var lige ved at briste i Graad: en hel Uges Drømme og lyse Forhaabninger tilintetgjorte — det vil sige meget for et Barn. Kaffen og Hvedebrødet i Charlottenlund, hvormed han blev trakteret, smagte ham ikke, og hver Gang han ledte Samtalen hen paa Bedstefaderen, var Gartneren enten taus eller svarede undvigende. Og som det gik denne Søndag, gik det de følgende.

Derimod besøgte den Gamle fra nu af ret jævnligt hans Moder og medbragte da altid Frugt og Grøntsager, og Axel lagde ved disse Lejligheder Mærke til, at Gartneren

stedse titulerede hende „Frue" og ikke „Madam", som alle andre gjorde.

Der gik igjen et Par Aar. Axel var bleven konfirmeret, og hen mod Aften paa Højtidsdagen, som Moderen og Sønnen fejrede ganske alene sammen, kom den gamle Gartner. Han havde ikke blot som sædvanlig nogle gode Frugter med sig, men denne Gang ogsaa en Kurv, hvori der

var en hel lille Opdækning af Spisevarer, indkjøbte paa en nærliggende Restauration.

„De maa ikke blive vred for det, Fru Bøy," sagde han næsten bønligt, „men da jeg saa gjerne vilde være sammen med Dem i Aften, og ikke vidste, om De var forberedt paa Fremmede, tog jeg min Aftensmad med mig!"

Det var unægtelig det bedste Maaltid, Axel til Dato kunde mindes at have været med til.

Da de havde spist og der var taget af Bordet, sagde den Gamle:

„Jeg har en Konfirmations-Gave til Dig, som Du skal passe godt paa!"

Med disse Ord trak han et stort Sølv-Spindelur med vedhængende Kjæde op af Vestelommen:

„Det har tilhørt din Bedstefader, han har selv gaaet med det i sin Ungdom, og en Juleaften forærede han mig det. Jeg har gaaet med det i mere end tredive Aar, men jeg synes nu, at Du er nærmere til det! Pas godt paa det, jeg tror, der er Lykke ved det."

Med disse Ord rakte han Uret til Axel, hvis Henrykkelse var ubeskrivelig. Ikke blot følte han den samme Glæde og Stolthed over at eje et Ur, som andre Drenge i hans Alder, men et Ur, hans Bedstefader havde baaret, det var for ham, hvad en Relikvie er for en troende Katholik.

Efter Konfirmationen blev han udskreven af Skolen og fik de mest fortrinlige Vidnesbyrd for Flid og god Opførsel. Hans Kundskaber var i Virkeligheden ogsaa saa nogenlunde. Nu kom det store Spørgsmaal, hvad han skulde sættes til. Noget Haandværk havde han ikke Lyst til, og til Kontorgjerning var hans Uddannelse for mangelfuld.

Da brød Krigen ud!

Stemningen i 1848 er nu snart en Saga blot; men for dem, der har oplevet hint minderige Foraar, vil denne Tid være uforglemmelig. Alt det ædleste og dybeste i den

[redacted]

Menneskealder, kaldtes Nationens Ungdom under Vaaben, alle grebes af Begejstring og alle vilde være med.

Da de første Tropper indskibedes for at føres over til Sønderjylland, var en uoverskuelig Menneskemængde samlet paa Toldboden, Mænd, Kvinder og Børn, for at tilvinke

Krigerne det sidste Farvel. Ogsaa vor lille tungsindige Ven havde indfundet sig, og saa greben blev han af Øjeblikkets Situation, at han uvilkaarligt knyttede Haanden og hvislede: Gid jeg dog var en Mand!

I det samme fik han Øje paa nogle af de smaa Hornblæsere, der i blank Mundur kom marcherende med glædestraalende Ansigter, førte af en ældre Spillemand. Trængslen paa Broen over til Skibet var saa stærk, at det lille Korps maatte gjøre Holdt, og i næste Øjeblik stormede Publikum til for at tømme alle Frugtsælgerskers og Kagekoners Kurve og fylde Drengenes Lommer; thi var Soldaten den Gang det danske Folks Yndling, kunde man vel nok end yderligere kalde den lille Hornblæser Kjæledæggen blandt Yndlingene.

Axel trængte sig frem til den sidste lille Fløjmand; det var ham umuligt andet end at tiltale ham.

„Er I nu ikke bange for at gaa i Krig?" spurgte jeg ham.

„Bange?" svarede Fyren og saae foragteligt paa Axel, „nej, det overlader vi helst til Jer, som bliver hjemme; vi er netop nu rigtig fornøjede! Du kan tro, vi skal nok blæse Slesvig-Holstenerne et Stykke, saa der skal komme Fart i dem!"

Mere fik han ikke sagt, thi nu lød Kommandoen fra Sergenten: „Ret, højre om — march!" og med struttende Baglommer satte Lilleput-Korpset sig i Bevægelse.

Denne Soldaternes Afsked blev af bestemmende Betydning for Axel, og inden han naaede hjem til Moderen, var hans Beslutning fattet: han vilde være Hornblæser og med i Krigen. Fru Bøy blev baade forskrækket og bedrøvet derover; først sagde hun bestemt nej, men da Gartneren nogle Dage efter ved et Besøg kom sin unge Ven til Hjælp, vaklede hun allerede i sit stille Sind. Saa hændtes det Ugen derpaa, at Axel skulde bringe Manskет-Linned til en ældre Kaptejn, og hvordan det nu end gik eller ikke, Drengen fik Lejlighed til her at fortælle om sit brændende Ønske. Officeren gik da selv til Fru Bøy, talte længe med hende, og Enden blev, at hun gav efter.

Trods al den Umage, Axel gjorde sig, tog det d
Tid at lære at blæse paa Horn. Foraaret gik hen, Efte
retningerne kom om Sejren ved Bov, Kampene ved Slesvi
og Dybbøl, og hver Gang fik Drengen Taarer i Øjnene.

„Jeg kommer for sent," sukkede han, „Krigen er forbi
inden jeg naar derover!"

Dette syntes ogsaa næsten at skulle blive Tilfældet, th
ud paa Sommeren sluttedes Vaabenstilstanden i Malmø o
Hæren hjemsendtes for største Delen. Men næste Foraar,
Begyndelsen af April rykkede atter den danske Hær i Marken;
denne Gang var Axel med ved tredie Brigade og fik Ild-
daaben i Slaget ved Frederits.

Om Eftermiddagen, den sjette Juli 1849, da Sejren
var vundet og Ambulancen gik rundt med Baarer for at
opsamle de Faldne, fandt to Soldater foran et Dige en lille
Hornblæser stift henstrakt uden Tegn paa Liv. De opfyldte
deres sørgelige Pligt og bar ham hen til den noget derfra
kamperende Læge, hvor de lagde ham ned med den Bemærk-
ning, at her vist ikke var noget videre at gjøre. Den gamle
Feltlæge tog imidlertid ikke Sagen saa overfladisk, men be-
ordrede Frakken knappet op, for at det dræbende Saar i hvert
Fald kunde konstateres. Ved denne Undersøgelse viste der sig
noget mærkeligt og uventet: En Kugle var gaaet igjennem
Frakken og havde knust et stort gammeldags Ur, Axel havde
baaret i en lille paasyt Lomme indenfor Foret. Dette var
nu i og for sig ikke noget nyt, men det forunderlige var, at
næsten alle Urets sprængte Dele vare blevne siddende i en
dansk Kompagnifane, Drengen aabenbart i stor Hast havde
stoppet ind paa Brystet. Kuglen selv var herved ikke blot
bleven mattet, men havde ogsaa mistet sin dødelige Retning;
Saaret var ikke livsfarligt, men det hæftige Slag paa Brystet
tæt ovenfor Hjertet havde bevirket en lang dødlignende Be-
svimelse. Nogen Tid efter viste det sig ogsaa, at Livet vendte
tilbage ved Lægens omhyggelige Behandling, om end Drengens
Bevidsthed endnu i længere Tid var borte.

I den nærmest følgende Tid var der stor Travlhed paa

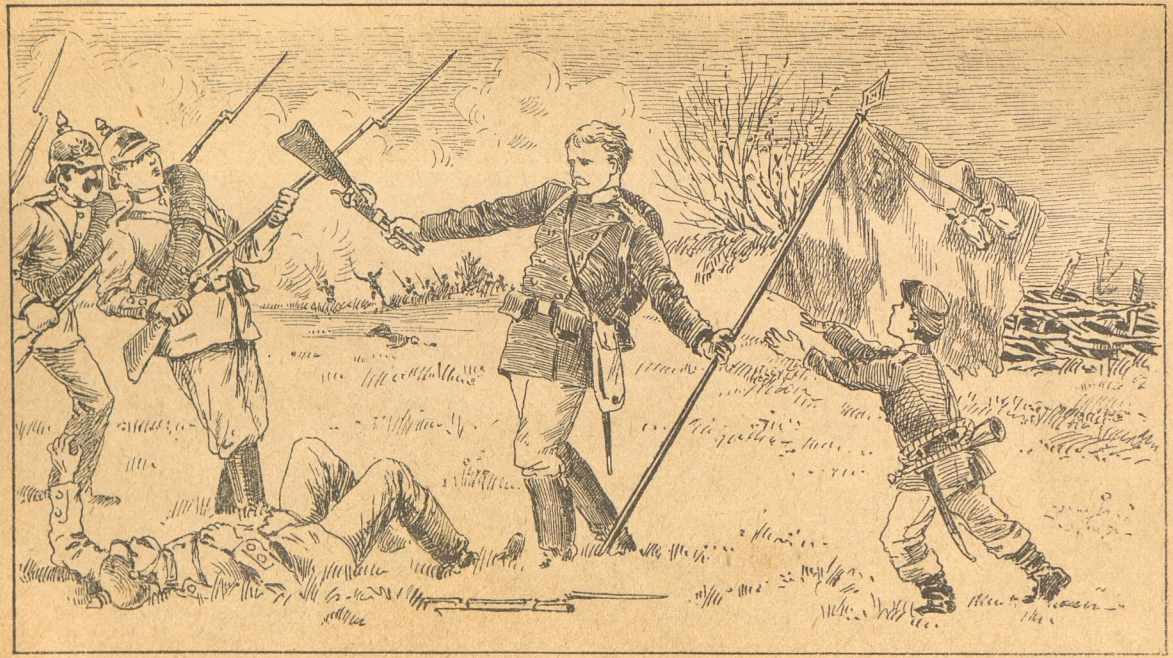

det militære Lazaret i Middelfart, hvorhen de fleste Saarede fra Fredericia-Slaget vare blevne transporterede; Læger og Præster havde her en anstrengende og tung Gjerning. Den Gang kjendte man kun lidt til de mange lindrende og desinficerende Midler, der i saa rigt Maal staa til Nutidens Raadighed: Patienterne maatte udholde Smerterne ved Operationerne og Saarfeberen krævede Ofre i Mængde. En vammelsød Lugt af Blod opfyldte Værelset, hvori vor lille Ven laa i en Seng tæt ved Vinduet. Hans Ansigt var blegt og Legemet udmattet af gjennemgaaede Lidelser; thi ved nærmere Eftersyn havde det vist sig nødvendigt af hans Side at udskjære adskillige af det knuste Urs Hjul og Stifter. Nu var imidlertid alt vel overstaaet og Feltpræsten, der sad ved hans Seng, kunde med Lægens Tilladelse begynde at udspørge ham om, hvorledes han var bleven saaret og især søge opklaret, hvordan han havde faaet den ovennævnte Kompagni-Fane ind paa Brystet. Axels Forklaring, der hvad hele Slagets Gang vedrørte selvfølgelig var meget uklar, gik i Hovedtrækkene ud paa følgende:

Da ved det første Udfald en Del af Avantgarden var slaaet tilbage paa Igum-Vejen og sprængt trods det tappreste Forsvar, rykkede som bekjendt General Schleppegrell frem i Spidsen for tredie Brigade, optog de Vigende i sine Rækker og stormede Stoustrup-Skandser. Under den Forvirring, som derved i Begyndelsen opstod, blandedes Venner og Fjender saaledes sammen, at det flere Steder kom til Haandgemæng og Kamp Mand mod Mand. En saadan Enekamp blev Axel Vidne til, idet en dansk Fanebærer trængtes haardt af nogle Insurgenter. For at værge sig nødsagedes han til at slippe Fanen, og det lykkedes ham nu at trænge Modstanderne noget tilbage. Imidlertid fik han desværre ikke Hjælp, blev overmandet og slaaet til Jorden, men inden Slesvig-Holstenerne kunde bemægtige sig det højt attraaede Bytte, var Axel, der indsaa hvad det gjaldt, sprunget til, havde revet Fanedugen fra Staugen og reddede sig smidigt om bag et Dige, hvor han hurtigt gjemte den paa Brystet. At han

senere efter Kommando var sprunget op paa Diget og havde blæst „Avancér" mindedes han kun utydeligt, og hvorledes han var bleven saaret, kunde han slet ikke huske.

Feltpræsten lyttede med stor Interesse til denne Fortælling; hele Drengens Handlemaade viste en saadan Resoluthed og et saadant Mod, at det maatte forbavse i højeste Grad. Men ved Siden heraf var den Lilles Bedrøvelse over det mistede Ur ligefrem rørende: her hjalp ingen Trøst, det eneste Minde, han havde om Bedstefaderen var gaaet tilgrunde. Denne hans Sorg førte ganske naturligt til et helt barnligt Skriftemaal, hvori han — saavidt det var ham bekjendt — meddelte alt det, der tidligere er fortalt paa disse Blade. Præsten, der var en Mand med Hjertet paa rette Sted, blev dybt bevæget; med sit store Kjendskab til det dybeste i Menneskets saa han, at her var en Sjæl i Vaande, der trængte til Hjælp og fortjente Hjælpen.

Nogle Uger efter, da Axel allerede kunde være lidt oven Senge, kom en højtstaaende og indflydelsesrig Mand for at besøge de saarede Soldater paa Lazaretet i Middelfart: Det var ingen ringere end Soldaternes Afgud, tredie Brigades berømte sejrrige General Schleppegrell, der gik fra Leje til Leje med trøstende Ord og Tak til alle. Han havde fuldendt sin Ronde, da han efter at have vexlet et forstaaende Blik med Præsten traadte hen til Axels Seng.

„Det er altsaa min lille behjertede Hornblæser," sagde han med sin noget norske Accent og lagde Haanden paa Drengens Pande, idet han saa paa ham med sine milde blaa Øjne. „Du skal have Tak for din raske Opførsel, hvorved Du frelste første Kompagnis Fane! Jeg formoder, min Gut, Du forstaar, hvor ærekrænkende det er for tappre Soldater at miste deres Fane, derfor er dine Kammerater Dig ogsaa af Hjertet taknemmelige!"

Her gjorde Generalen en lille Pavse; det højtidelige og alvorsfulde i hans Blik veg Pladsen for Skjelmeri, da han vedblev:

„Det er kun tjedeligt med din Bedstefaders Ur, som

1425
1417

Du saa nødig vilde af med! Men det gjorde jo sin Nytte, det frelste dit Liv, og mere kan Du med Billighed ikke forlange af saadan et gammelt Værk. Skaffe Dig det tilbage kan vi jo ikke, hvor gjerne vi end vilde, vi kan kun give Dig et nyt i Stedet, Du skal bære som et Minde om Sjette Juli Dagen!"

Med disse Ord rakte Schleppegrell Axel et udmærket smukt Ur med vedhængende Kjæde og fortsatte atter alvorligere:

„Jeg har faaet alt at vide om Dig og din Barndom, og jeg har gjort Skridt paa de højeste Steder til Gunst for Dig. Dit Legeme har intet lidt, som kan hindre Dig i at blive en dygtig Soldat og flink Officer, hvortil Du jo har saa stor Lyst, men der er meget, Du først maa lære forinden. Derfor bliver Du hjempermitteret, saa snart Du er fuldstændig rask; der skal da blive sørget for din videre Uddannelse, og jeg er overbevist om, at Du som Mand ikke vil skuffe de Forventninger, Du som Dreng har vakt! Gud være med Dig, min kjære Gut!"

Fra de Saarede, der saavidt Kræfterne tillod det, rundt omkring havde rejst sig op i deres Senge for at se paa og lytte til den kjære forgudede General, havde der under hele denne lille Scene af og til lydt en dæmpet Bifaldsmumlen, der nu brød ud i jublende Hurraraab. Men Schleppegrell holdt som bekjendt ikke af støjende Ovationer, netop fordi han selv var blød og let bevægelig. Han vinkede derfor kun hurtigt til alle Sider og skyndte sig bort, idet han mumlede halvt ærgerlig:

„Fordi man selv har tre raske Drenge hjemme i Reden, kan man da ogsaa nok tænke paa andre Smaafolk!" —

Aaret efter fandt denne ædle Helt sin Død i Slaget ved Idsted. Han oplevede saaledes ikke at se, hvordan Axel Boy naaede fremad og opad; vel ikke til den fyrstelige Rigdom, Bedstefaderen havde besiddet, men til en saa anset Stilling i Samfundet, at han nu er hædret Gjæst hos hin adelige Familie paa Landstedet ved Strandvejen, hvor han som Barn

havde følt sig saa uendelig fattig og knuget. Gjennem ham har Stammen skudt nye Skud, alt ser lyst og lovende ud — men Fremtiden er skjult og Slægternes Lykke gaar i Bølgeslag: én Generation hæves højt, den næste synker ofte dybt og Mindet om svunden Herlighed nager da dobbelt.

Non?

— „Jeg synes ellers, Din Køter har fælt mange Lopper!"
— „Nej Du, den har kun en eneste, — men den kan den aldrig faa fat paa."

Vinike Villumsdatter.

Af H. F. Ewald.

Med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt.

Det var en smuk, klar Skjærsommerdag i Aaret 1586. Bølgerne rullede jevnt og blinkende i Solskinnet ind i den lille Vig ved Sjællands sydlige Kyst,

som lukkes af Glænø, og hvor den gamle Gaard Snedinge laae og ligger endnu; men dengang laae den smukkere, omgiven af en frodig Bøgeskov, som nu for længe siden er forsvunden. Mellem de lysegrønne Bøge steg den blaae Røg op fra Gaardens høie Skorstene, mens Taget glødede i Solen, og den varme Luft dirrede over de røde Steen. Det fast byggede, men dog lave og uanseelige Vaaningshus med de snevre Vinduer og smaa Ruder lignede en stu Grib, som har bjerget Sit, fryder sig ved sit Velvære og helst kniber Dinene til for ikke at see, hvad der kunde gjøre Skaar i det.

Der var ogsaa denne Dag Gilde paa Snedinge. Mellem de klippede Hække i Haven vandrede samtalende adelige Mænd i deres korte Trøier og snevre Hoser, med brednæsede Sko og spidse Filthatte, mens Kvinderne sad hist og her paa Bænkene og stak deres af Konehuer omsluttede Hoveder sammen, idet de aflæsede deres huslige Sorger for hverandre. Men i det store Lysthus midt i Haven, hvor der stod Bænke omkring et rundt Steenbord, der havde de Unge forsamlet sig og sloge Gjækken løs. Der lysnede brogede Kjortler og gyldne Spanger i de indbrydende Solstraaler, ingen Huer fængslede Jomfruernes bølgende Haar, og nu og da gav Skoven Gjenlyd af høirøstet Tale og munter Latter.

Manden selv, Jørgen Daa, gik og snakkede med sin Nabo og Ven, Børge Nielsen fra det nærliggende Trolholm. Jørgen var, sandt at sige, ikke i det bedste Lune; thi han var en paaholdende og ingenlunde gjestfri Mand. De fleste af de tilstedeværende Gjester vare komne farende over ham som en Byge, idet Datteren Dorthe og hendes Mand, Claus Hundertmark, som boede paa Gjerdrup oppe ved Skjelskør, havde faaet til Sinds at indfinde sig med en stor Skare Frænder, som vare komne til dem ovre fra Fyen og i flere Dage havde gjestereret paa Gjerdrup. Dog gjorde Jørgen gode Miner til slet Spil, gjorde et Gilde for sine Gjester og havde indbudt nogle af sine Naboer.

„Det er dog frydeligt," sagde han til Børge, idet han kneb Dinene til, „at prise Sommer, og mens Kukkeren galer og Bien summer, at have sin Gaard fuld af Frænder og gode Venner."

„Ja, Tak for Eders Gjestmildhed, Jørgen," sagde Børge, men rømmede sig saa en Kjende. Han vidste af

lang Erfaring, hvor meget Jørgen Daas søde Ord havde paa sig.

„Og see," vedblev Jørgen smidskende, „hvor de Unge muntre sig! Herluf, han er Karl for at føre dem an!"

Herluf var Husets eneste Søn, en smækker, lyshaaret og fager Yngling paa tyve Aar. Hans Aasyn vanhelde-des dog af et usikkert Blik; han havde ligesom hans Fader den Vane, sjelden at see Folk lige i Dinene. Hans Væsen var dog meget belevent og indtagende. Han havde det Fortrin fremfor de fleste af sine Jevnaldrende, at han lige siden sit sextende Aar havde reist i Udlandet, været heelt nede i Spanien og Portugal og erhvervet sig pole-rede Sæder. Først for et Par Maaneder siden var han vendt tilbage til Danmark. Børge Nielsen fandt det pas-sende at slaae paa den Streng og sagde:

„Ja, Eders Søn har oppet sig svært paa den Reise; han drog ud som en Dreng og er kommen tilbage som en fuldstøbt Mand. Jeg vil haabe, at I faaer Ære af ham."

„Tvivl ikke derom!" svarede Jørgen med et Nik. „Han er smild og kjæk og nu forfaren i al Manddoms-gjerning, ogsaa til Søes. Der kan blive en gjev Skibs-høvedsmand af ham, saaledes som hans Farbrødre Torbern og Oluf og flere af vor Æt vare."

I det Samme brød Latteren løs blandt de Unge henne i Lysthuset. De legede en Panteleg, og nu skulde Panterne indløses; det gav Løier. Jomfru Hilleborg Skinkel, en blaaøjet, munter ung Jomfru fra Fyen, skulde indløse sit Pant hos Herluf Daa med et Kys, men væg-rede sig derved.

„Hvor hun skaber sig," sagde en af de andre Piger til Herlufs Søster Margrethe, en kraftigt bygget Jomfru paa atten Aar. Hun var alt andet end skjøn; hendes Haar vare røde, hendes Øine graae og hendes Hud fregnet; men Ærlighed lyste ud af hendes Øine, og hendes jevne, frimodige Væsen kunde være meget vindende.

„Hun kysser ham heller end gjerne," vedblev den unge Jomfru, „naar Ingen seer derpaa."

„Desto værre for hende," svarede Margrethe; „thi Herluf mener Intet dermed; hans Hjerte er som et Halm-blus, saa hastig slukket, som tændt."

„Laster Du vor egen Broder," sagde den yngre Søster Anne forarget.

„Jeg dølger aldrig Sandheden," lød Margrethes djærve Svar.

Men nu kysfede Jomfru Hilleborg Herluf, og det blev et varmt og glødende Kys.

„Der bliver nok et Par af de To," sagde Børges Hustru Anne Munk til Fru Kirsten Bølle fra Basnæs. De to sade paa en Bænk i Nærheden og saae paa de Unges Færd.

„Hm!" udbrød Fru Kirsten. „Slig en varmblodig ung Pige er som et Myg, der flyver lige i Lyset. Jeg spørger — hvad mon Herluf har bedrevet i Udlandet? Jørgen er sær forbeholden, naar den Reise kommer paa Tale."

„I veed Noget," sagde Fru Anne; „siig, hvad det er!"

„Saa I har ikke hørt det?" udbrød Fru Kirsten. „Nu, de sige, at Herluf efterlod sig en Kjæreste i Holland, en ufrie Kvinde."

„Det er troligt nok," svarede Fru Anne; thi de unge Mænd ere nu til Dags letfærdige; men hvad, en Kjæreste er dog ingen Hustru, og er hun ikke Herluf jevnbyrdig, da faaer hun ligge, som hun har redet."

„Ja," svarede Kirsten Bølle, „hun maa vel i hvert Fald blive, hvor hun er, Stakkel, og Herluf kan her begynde paa en Frisk." —

Denne Hvisken i Krogene forstyrrede dog ikke Selskabets muntre Stemning. Gildet varede indtil langt ud paa Natten, og en herlig lys, stille Sommernat var det. Gjesterne dvælede til det sidste i Haven, de Unge sværmede om under Træerne, og Hilleborg Skinkel gav Herluf Daa flere Kys og gav ham derved et Pant, som var svært at indløse, hendes eget Hjerte.

Men dette Gilde var Ende paa Herligheden. Den næste Dag brøde alle Gjesterne op for at drage tilbage til Gjerdrup. Karme og Heste holdt allerede for Døren, og Alle vare ude i Gaarden. Gjesterne tog Afsked med mange Taksigelser, og Vært og Værtinde beklagede, at de vilde fort, da alle Hundene fore gjøende hen imod Indkjørslen, og strax efter red en Rytter ind i Gaarden. Det var en velklædt Karl; han saae ud som en Kjøbstadsmand, og hans svedige og støvede Hest viste, at han havde redet langt. Jørgen Daa kaldte Hundene til sig, gik den Fremmede i Møde og spurgte ham, hvad hans Ærinde

var, mens det øvrige Selskab hørte op med deres Snakken og lyttede.

„Er I Manden paa Gaarden, Jørgen Daa?“ spurgte Karlen, og da Jørgen havde bekræftet det med et Nik, vedblev Karlen, idet han knappede sin Vams op: „Jeg har et Brev til Eders Søn Herluf.“

„Brev fra hvem?“ spurgte Jørgen. „Hvis Ærinde rider Du?“

„Min Husbond, Albert Albertsen, Raadmand i Kjøbenhavn, skikkede mig hid,“ svarede Karlen; „men om I vil vide det, da er Brevet fra Vinike, Eders Søns Kvinde. Hun er kommen fra Holland og har sit Logi hos os.“

Da den Besked naaede Herlufs Øren, blegnede han, vendte sig bort og gik ind i Huset. Hilleborg Skinkel fulgte ham med Øinene, sagde „Jesus!“ og gjorde Mine til at daane, hvorfor et Par af de andre Jomfruer ilede hen til hende. Men Jørgen Daa, som var bleven rød heelt op i Kammen, brølte:

„Min Søns Kvinde? Plager Fanden Dig? Min Søn veed ikke af nogen Kvinde; behold det Brev i din Fikke og rid tilbage med det til den hollandske Tøite, som gav Dig det!“

„Men Fader,“ udbrød Margrethe, „lad dog Herluf faae sit Brev og selv give Svar!“

Da langede Jørgen hende en paa Øret, saa hun tumlede, idet han raabte: „Pas Dig selv, Tøs!“

Margrethe blev dødbleg, hvilket gjorde den røde Plet, som Slaget havde efterladt, end kjendeligere. Hun hverken græd eller sagde et Ord, men i hendes tindrende Øine læstes Svaret — den skal Du faae betalt!

„Der forivrede I Eder, Fader,“ sagde Claus Hundertmark, idet han traadte til. „Brevet bør annammes og Svar gives derpaa. Vi ville see, hvad det er, og give Herluf vore bedste Raad.“

„I Eder er der dog nogen Fornuft,“ sagde Karlen, idet han rakte Claus Brevet, og derpaa red hen til Stalden.

Claus bad saa sine Frænder og Gjester om at drage forud ad Skjelskør til; han og hans Hustru vilde blive tilbage, men følge efter om nogle Timer. De gode Mænd og Kvinder opfyldte hans Ønske, skjøndt nødigt, saa nysgjerrige vare de efter at faae noget nærmere at vide om denne mærkelige Sag. Hilleborg Skinkel drog bort med

rødgrædte Øine og Hjertet fuldt af Skinsygens Kvaler. Der skulde gaae mange Aar, inden hun atter satte Foden over Dørtærskelen paa Snedinge.

Strax efter at Alle vare borte, blev der holdt Familieraad af Jørgen, hans Hustru Kirsten, Dorthe og hendes Husbond. Herluf blev hidkaldt, Brevet aabnet og læst, men allerede forinden var Herluf gaaet til Bekjendelse. Han tilstod, at han med Haand og Segl havde bundet sig til denne hollandske Kvinde, hvis fulde Navn var Vinike Villumsdatter, og at hun var hans trolovede Hustru, men at hun havde givet sig hen til ham uden kirkelig Vielse. Den havde han smildeligt undgaaet.

Nu brød en Vredesorkan fra Jørgen ud over Sønnens Hoved; thi vel havde han faaet at vide, at Herluf havde levet sammen med Vinike, men han troede ikke, at det var kommet til Ægteskab. Trolovelse var nemlig i de Tider den egentlige ægteskabstiftende Handling, og i Holland var det Stik, at de Trolovede undertiden flyttede sammen strax efter Trolovelsen, og inden at Kirken havde velsignet Pagten. Antydninger i Brevet gav Underretning herom, men dets væsentlige Indhold var, at Vinike var kommen for at gjøre sine Rettigheder som Hustru gjeldende, at hun haabede, at Herluf vilde staae ved sit Ord og modtage hende som sin ægte Hustru; men at hun i modsat Fald agtede at tye til Kongen og anraabe Hans Naade om hans Bistand.

Herlufs Moder stak i at græde og sagde til ham:

„Du har bragt Skam over os. Ikke vil jeg taale en ufri Sønnekone i mit Hus. Hun vil aldrig blive agtet for Andet af Frænder og Kyndinge, end som Din Slegfredriv."

Men Dorthe, som var Faderens Yndling og havde frit Sprog hos ham, viste nu, at hun havde et ædlere Sindelag, thi hun sagde:

„Det er ilde, at dette er skeet; men dog tykkes mig, at eftersom Herluf har givet sit Ord, bør han adeligt holde det og tage mod sin Hustru."

„Du snakker som en Gaas," svarede Dorthes Fader barskt, „og betænker ikke, hvad det vil føre med sig, ei blot Spot og Skam, men ogsaa Skade, al den Stund jo Børn, som ere avlede med en ufri Kvinde, selv om Ægteskabet er aldrig saa lovligt, de kunne ikke arve Eiendom-

mene, saa siger Loven. De vilde da gaae ud af vor Slægt; men ikke skal det, jeg har samlet, spredes for denne Tøites Skyld, som krøb i Brudeseng uden Vielse og Signelse. Jeg skulde og mene, at eftersom Herluf ikke er myndig, og jeg, hans Fader og Værge, ikke har givet mit Minde til Trolovelsen, da maa den ansees for ugyldig og kan ei staae ved Magt."

„Fader har Ret," sagde Claus Hundertmark, der var saa fuldblods og godskjær en Adelsmand, som nogen „Hun bør vises af; men hvad siger Du selv, Herluf?"

Herluf sad der raadvild. Uagtet Vinike endnu var mange Mile borte, stod hun nu levende for hans indre Blik. Han var til Mode, som om hun var nærværende i Stuen, som om Straalerne fra hendes deilige, brune Øine ramte ham lige i Hjertet, idet de med deres stumme Sprog bebreidede ham hans Troløshed. Men denne gode Rørelse var svag og forbigaaende. Han turde ikke tage Kampen op med sin myndige Fader, og han veg tilbage for Følgerne, den standsmæssige Nedværdigelse, som Godtjendelsen af hans Ægteskab vilde føre med sig. Han svarede da:

„Jeg vil, som Fader vil. Jeg vil være hende kvit; det vil blive ikke blot til min, men ogsaa til hendes egen Fordærvelse, om vi atter kommer sammen."

„Ret saa!" sagde Herlufs Fader formildet, „Naar vi holde sammen, da skal det gaae trods alle Konger i Christenheden." —

Derefter blev der da handlet, og Albert Albertsens Svend fik et skarpt, afvisende Svar at ride hjem med, affattet af Jørgen Daa selv. Han tog baade nu og siden Sagen ganske i sin Haand. Han vidste, at hele Standen vilde staae med ham i den Sag og blæste derfor Kongen et Stykke. Med stor Sindsro afventede han da, hvad der vilde komme, og det lod ikke vente længe paa sig. Han fik at fornemme, at Kong Frederik II, som dengang sad paa Thronen, var en retskaffen Herre, som ikke taalte, at Nogen brød sit Ord, og som heller ikke var bange for at bruge sin Myndighed, saa vidt den rækkede. Vinike Villumsdatter havde desuden opnaaet Foretræde baade for Kongen og Dronningen; hun havde ved sit ærbare og yndefulde Væsen ganske vundet Herskabernes Hjerter, og da tillige de skriftlige Bevisligheder, hun medbragte, vare lovligt bekræftede og i den bedste Orden, saa blev Følgen

en skarp Skrivelse fra Kongen, hvori Hans Naade befalede Jørgen Daa snarest at sørge for, at hans Søn tog Vinike til sig som sin ægte Hustru. Jørgen Daa tog imidlertid intet Hensyn til den kongelige Skrivelse, og saa kom der da endelig en Stevning fra den forskudte Hustru selv. Den maatte efterkommes, og baade Jørgen og Herluf mødte da i September Maaned for Retterthinget paa Antvorskov, hvor Kongen selv førte Forsædet.

Der gjensaae Herluf sin unge, skjønne Hustru, men som det lod, uden at røres ved Synet af hende. De fik ikke hinanden i Tale, og Herluf kom slet ikke til Orde. Hans Fader førte Sagen og gjorde det snildt nok, men dog tabte han den. Dommen lød paa, at Herluf Daa skulde staae ved sit Ord og have og holde Vinike Villumsdatter som sin ægte Hustru. Da Dommen var bleven Jørgen forkyndt, tog han sig i det og sagde heelt sagtmodigt:

„Nu, da faae vi bøie os. Jeg maa da tage Vinike til mig som min Sønnekone, men jeg fordrer da og af hende, at hvis Herluf faaer til Sinds at drage ud af Landet, da skal hun ledsage ham."

Derpaa gik Vinike villigt ind uden at tænke, at deri kunde ligge nogen Snare, og saaledes var der sluttet Forlig.

Men da Jørgen var kommen tilbage til sit Herberge i Slagelse med Herluf, sagde han til ham:

„Drag strax til Fyen og dølg Dig hos Hans paa Enggaard! Lad mig om Resten! Jeg skal imens gjøre Din Kvinde Helvede saa hedt, at hun fortrækker."

Da blev Herluf dog lidt urolig og spurgte: „Hvad vil Du gjøre ved hende Fader?"

„Ikkun godt," svarede Jørgen med et lunt Smil. „Hun skal faae sømmeligt Herberge og rigelig Føde; men det skal blive hende tilkjendegivet, at saa længe hun er paa Snedinge, vil Du ikke sætte Din Fod der, og at det er dit urokkelige Forsæt aldrig mere at ville leve sammen med hende. Skikker hun sig deri og fortrækker, da ville vi give hende Noget til hendes Underhold."

Dermed lod Herluf sig berolige og reiste strax, saa at Vinike ikke traf ham, da hun senere paa Dagen kom for at træffe nærmere Aftale med dem. Jørgen bildte hende ind, at Herluf var draget forud til Snedinge for at underrette sin Moder om hendes forestaaende Ankomst.

Selv havde Jørgen Erinde til nogle Ærender paa Veien, og Vinike maatte til Kjøbenhavn for at ordne sine Sager. Saaledes skiltes de for atter om føie Tid at mødes paa Snedinge.

Der var kun eet Menneske paa Gaarden, som længtes efter at see Vinike Villumsdatter, og det var Herlufs Søster Margrethe. Lige fra Barndommen af havde hun havt Tilbøielighed til at trodse sin barske Fader, og hun havde mere end een Gang kigget Herluf i Kortene og blottet hans lumske Streger. Hun tog strax i sit Hjerte Parti for sin fremmede, forskudte Broderkone og det paa en langt varmere Maade, end hendes Søster Dorthe havde gjort; men hun gik snildt til Værks, dulgte sin sande Mening, snakkede sin Fader efter Munden og vandt hans Tillid. Vel betroede han hende ikke, hvad han agtede at gjøre med Vinike, men hun fornam paa Alt, at han havde Ondt i Sinde. Derfor stod hendes Hu til, om muligt, først at faae Vinike i Tale, naar hun kom, og advare hende. Det lykkedes ogsaa; thi da hun en Aften i de Dage, da de ventede Vinike, alene vandrede ad Veien op gjennem Skoven, kom en Bondevogn kjørende med to Kvinder, og det viste sig at være Vinike og hendes Pige. Margrethe gav sig til Kjende og sagde:

„Vær velkommen! Stig af og lad Vognen kjøre forud; vi ville gaae sammen ned til Gaarden."

Vinike kastede sin Kaabe, sprang af Vognen, og denne kjørte videre med Pigen. Margrethe tog begge Vinikes Hænder, drog hende til sig og gav hende et Kys.

„Gud Herren og I være takket for den gode Velkomst," sagde Vinike, idet hendes store, brune Øine fyldtes med Taarer. Uagtet Betoningen var fremmed, talte hun dog flydende Dansk. Allerede inden hun saae Herluf, havde hun lært lidt Dansk af Magnus Heinesen og andre danske Søfarende, som gjæstede hendes Forældres Hus, og Herluf selv havde lært hende Resten.

Margrethe holdt Vinike ud fra sig og betragtede hende, medens Vinike saae frygtsomt paa hende og rødmede; det gjorde hende ikke mindre skjøn. En fin, smidig Skikkelse, blød og rund i sin Form og snarere lille end høi, et ovalt Ansigt med runde Kinder, en veldannet, men lidt opstaaende Næse, en frisk lille Mund, et Par store, brune Øine under lige, kraftigt tegnede Øienbryn og en Fylde af brune, lokkede Haar, som Huen kun halvt

dulgte — det var det, Margrethe saae; og hun faldt i Forundring over Modsætningen mellem Vinikes barnlige Træk og den modne, faste Sjæl og Selvbevidsthed, som lyste ud af hendes Øine. Hun var nitten Aar gammel, men hun saae ved første Blik ud, som om hun knap var sexten. Margrethe forstod ved det blotte Syn af Vinike, at hun havde formaaet at vinde Herlufs Hjærte, saa at hun bandt sig til hende, men ikke at han havde kunnet forlade hende. Ivrigt samtalende gik de ned gjennem Skoven, og Vinike sagde:

„Gud være priset, nu faaer jeg to Venner paa Snedinge, Herluf og Eder! O, hvor mit Hjerte længes efter at vexle Ord med Herluf og faae Forklaring! Det føler jeg mig forvisset om, at hvad der er skeet, det er ikke Herlufs eget Værk, men hans Faders; Herluf er blot veget for Magten; men nu vil Alt blive godt. Hvor lider han? Hvorfor gik han mig ikke selv i Møde."

„Vinike," svarede Margrethe, idet hun standsede og greb hende i Armen, „I kviddrer som en sorgløs Fugl, paa hvem Høgen lurer og snart vil slaae ned; Herluf er ikke her."

„Ikke her?" udbrød Vinike og blegnede.

„Nei," svarede Margrethe, „han er langt herfra og vil ikke komme til Stede, mens I er her."

„Men Guds Død," sagde Vinike, idet Blodet skød op i hendes Kinder, „er Eders Fader da en Nidding?"

„I denne Sag ja," svarede Margrethe. „Han vil før lade sit Liv, end erkjende en ufri Kvinde som Eder for sin Sønnekone og Herluf — nu, han er, som han er, I kjender ham jo!"

„Men jeg giver mig ikke!" svarede Vinike med fast Røst. „Er end muligt Lykken forliist, saa har jeg dog Æren at kjæmpe for, og det vil jeg gjøre til mit sidste Aandedræt. Vil I staae mig bi?"

„Ja," svarede Margrethe; „men hvad formaaer jeg?"

„Nu," sagde Vinike med et bittert Smiil, „jeg forstaaer!" Ogsaa i Eders Øine er jeg kun en ufri Kvinde, en Skabning af en ringere Art. I vil aldrig erkjende mig for Søster."

„Troer Du ikke?" spurgte Margrethe, og idet hun udtalte det søsterlige Du, opklaredes hendes Aasyn af saa hjerteligt et Smiil, at det næsten blev smukt. Vinike

faldt hende om Halsen og gav hende et Kys. „Men hør nu," vedblev Margrethe, „det maa kun være mellem os. Vi maa bruge List. Det volder Faders Tyranni, idet han handler uadeligt, gjør Slægten Skam og bringer sine Børn til at bruge Kneb, naar de ville fremme, hvad der er Ret. Hvad Ære er der da ved Skjoldemærke og Adelsskrud? Men see, der kommer han! Vaer Dig nu; vær kold som Is mod mig, men sød mod ham. Tøv lidt; jeg vil gaae forud og sige ham et Par Ord."

Mens Vinike holdt sig tilbage, gik Margrethe hurtigt sin Fader i Møde og sagde til ham:

„Her er hun! Hun lader til en Begyndelse myg nok, saa det er klogest, at J tager hende med Lempe!"

Jørgen gik brummende videre og mødtes saa med Vinike. De vare jo nu ikke fremmede for hinanden. Han mindedes kun altfor levende, i hvilken Grad det første Syn af hende i Retssalen paa Antvorskov havde overrasket ham. Han havde ventet at faae at see en simpel Kvinde, fager nok maaskee, men dog frøk, men tvertimod viste hun sig at være snarest bly og i Ynde og fine Sæder overgik hun enhver af hans Døttre. Saaledes overrumplet havde han behandlet hende med en Høflighed, som bagefter havde ærgret ham; nu var han bedre paa sin Post. Han hilste hende blot med et Nik og sagde:

„Nu, vær velkommen, Vinike Villumsdatter! Gaa med til vort Hus og prøv, om det behager Eder her; men Herluf er her ikke."

„Jeg veed det," svarede Vinike roligt og beherskket; at vise sig sød mod den Mand, saaledes som Margrethe havde raadet hende til, det vilde falde hende svært. Det blotte Syn af hans magre, kantede Skikkelse og det barske Ansigt med Høgenæsen, som bøjede sig over det røde Skjæg, men især det lumske Blik fra hans smaa graae Øine, indgød hende Mistillid og Frygt. „Naar," spurgte hun, „vender min kjære Husbond tilbage?"

„Jeg skal ikke kunne sige det," svarede Jørgen, idet han kneb Øinene til. „Han er dragen til Fyen i et nødagtigt Ærinde."

„Altsaa," sagde Vinike, idet hun forsøgte at fange hans Blik, „drog han ikke forud hertil, som J sagde, da vi skiltes i Slagelse?"

„Nu," svarede Jørgen med et barskt Smiil, „det kom uventendes heelt anderledes."

C. H. F. S.

„Nu," sagde Vinike, „jeg kan vente. Ikke kommer jeg til Snedinge for at fare af igjen i Morgen; men nødigt vil jeg falde Eder til Byrde. Kald Herluf hjem og gjenforeen os; da er jeg villig til at drage bort med ham naar som helst. I kan altsaa blive mig kvit, naar I selv vil."

„Saamænd!" svarede Jørgen, gned sine Hænder og loe i Skjægget.

De gik saa i Taushed til Gaarden og traf der i Dagligværelset blot Herlufs Moder; Anne og hans andre smaa Søstre kom ikke til Syne. Fru Kirsten gav sin Sønnekone en iskold Modtagelse og sagde:

„I maa være træt af Reisen. Jeg vil strax vise Eder ind paa Eders Kammer og lade Maden bringe ind til Eder der."

Men Vinike hørte, at Fru Kirsten, da hun gik, laasede Døren. I stor Skræk sprang hun derhen, gav sig til at ruske i Døren og raabe. Omsider gik den op, og Jørgen Daa selv traadte ind.

„Hvad betyder dette?" raabte Vinike. „Vil I spærre mig inde og holde mig som en Fange? Hvor er Annike?"

„Mener I dermed Eders Tjenestekvinde," svarede Jørgen uden at fjerne sig fra Døren, „da vid, at jeg har skikket hende tilbage med Vognen. Vi ere for Gud Munde nok endda her paa Gaarden; I faaer hjelpe Eder selv af og i Klæderne; men hvad det Andet angaaer, da er det min og min Hustrues Mening, at I helst maa forblive i Ro paa Eders Kammer, kald det saa, hvad I vil. En Sønnekone af Eders Sort, som gik til Brudesengen uden Vielse og Signelse, hun er ikke til Ære for noget Hus, var det end det ringeste i Landet; vore Frænder og Venner bør helst ikke see hende; men I skal ikke komme til at savne Føde eller nogen Bekvemmelighed."

Saa gik han, lukkede Døren og laasede den, mens Vinike sank om paa sin Seng og brast i heftig Graad. Hun havde ikke tænkt sig Muligheden af saa stor en Skjændighed og indbildt sig, at Kongens Gunst vilde beskjærme hende mod al Overlast. Hun maatte været mere end et Menneske, om hun ikke, saa ung hun var, ene i et fremmed Land og i sin værste Fjendes Hænder, i dette Øieblik havde tabt Modet. Dog rettede hun sig snart igjen, uagtet i en heel Uge den Trøst, at see Margrethe, kun en eneste Gang blev hende til Deel; men da havde

Margrethe advarende løftet Haanden, saa at Vinike forstod, at de bleve belurede, og vovede derfor ikke at sige et Ord ud over det Nødvendige.

Men endelig, fjorten Dage efter hendes Ankomst, kom Margrethe en Aftenstund til hende og sagde:

„Nu kunne vi tales ved. Fader og Moder ere med Anne tagne til Trolholm, og de Smaa ere til Sengs; men det har kostet mig megen List og mangen en Løgn, Vinike, inden jeg naaede saa vidt, at Fader betroede mig Nøglen til Din Dør og tryg gav Dig i mine Hænder."

Vinike sank til hendes Bryst og udøste under mange Taarer sit Hjerte for hende; men da Vinike var bleven roligere, bad Margrethe hende om at fortælle sin Kjærlighedshistorie, og det gjorde Vinike hellere end gjerne.

„Herluf," sagde hun, kom til os i Enkhuysen, den Stad, i hvilken mine Forældre boe, og som er min Fødeby. Den ligger ved Zuydersøen, og danske Skibe søge ofte derind. Herluf kom dertil for at faae Skibsleilighed hjem, men det trak ud, og for at forslaa Tiden, lod han sig af sin Landsmand og Ven, Skipper Mogens Heinesen, indføre i flere af Borgernes Huse, ogsaa i vort. Strax den første Gang, da jeg fik Herluf at see, stod mit Hjerte i Brand for ham; begriber Du ikke det?"

„For Gud om jeg gjør," lød Margrethes Svar. „Jeg troer ingen Ungersvend strax, og jo sødere Ordene falde fra ham, desto mindre."

„Du veed ei, hvad Elskov er," udbrød Vinike. „Last mig, om Du vil, men det tog mig med Vælde. Snart var jeg hans med Liv og Sjæl. Aldrig kom Andet i min Tanke, end at han mente mig det ærligt og vilde gjøre mig til sin Hustru, og derpaa tør jeg døe, at hans Mening og var ærlig og god fra først af. Det endte da med, at vi retteligt bleve trolovede, med mine Forældres Samtykke og i vore Frænders Nærværelse. Derved vare vi efter vort Lands Skik blevne Ægtefolk, og vi kunde sætte Bo og flytte sammen, naar vi vilde. Dog gjøre Folk af vor Stand ikke gjerne det, men bie, indtil Pagten er signet i Kirken. Baade mine Forældre og jeg selv begjærede da og det af Herluf, men han svarede, hvad ogsaa var sandt, at eftersom de Penge, han havde skrevet efter, vare udeblevne, saa fattedes det ham paa Midler til at fremtræde for Guds Altar i en Klædning, som sømmede sig for en Mand af hans adelige Byrd. Mine Forældre fattede da

Mistro til ham og gave ham Frihed til at gaae, om ha
fortrød sit Løfte, men han holdt fast ved mig. Sage
jevnedes da saa, at han udstedte et formeligt Trolovelses
brev, som blev kundgjort for Øvrigheden og stadfæstet a
den. Nu skal Du selv faae det at see."

Hun gik til sit Færdesskrin, fremtog Brevet, vist
Margrethe Herlufs Segl, som stod trykt paa det og tydede
den hollandske Text for hende. Brevet lød saaledes:

„Bekjender jeg, Herluf Daa, at jeg haver trolovet
Winike Willom til min Husfrue, at leve og døe med og
aldrig skilles førend Døden; med mit Segl herunder
trykt."

„Kan Noget tænkes mere bindende?" spurgte Vinike
med usikker Røst og Taarer i sine Øine.

„Nei," svarede Margrethe, „og paa det Brev var
det jo, at Du vandt Din Sag; men Du burde skjønnet,
at det med Mangel af Bryllupsklædningen kun var et
Paaskud og Skalkeskjul. Af Faders Tale i disse Dage
har jeg faaet ud, at Herluf har skrevet til ham og ladet
ham vide, at han vilde trolove sig med Dig, for saa vidt
har han været ærlig; men at Fader har nægtet sit Sam-
tykke til Eders Ægteskab, og da har Herluf, som vilde
have Dig i sin Magt, forsøgt at slippe derfra, som skeet
er. Du har aldrig været Andet siden i hans Øine, end
en Slegfredviv. Letsindigt har Du handlet, Vinike, og
maa nu bøde derfor."

„Jeg handlede som den tro og elskende Husfru,"
svarede Vinike heftigt og med blussende Kinder. „Hvad
vilde desuden Vielsen gavnet mig i Øine Forældres og
Frænders Øine? De vilde lige fuldt ikke vedkjende sig
mig. Jeg føler ingen Skam over det, jeg gjorde, og det
er min Tro, at havde Herluf maattet raade sig selv, da
vilde han ikke forladt mig; men nu kom der Breve fra
Hjemmet, hvilke han ikke lod mig læse, og fra den Stund
af blev hans Aasyn mørkt, og al Glæde veg fra os.
Dertil kom Pengenød, og det endte da med, at han en
skjøn Dag forsvandt, og jeg sad der som en forladt Kvinde.
Din Fader har forvoldt det, Margrethe, derom føler jeg
mig forvisset. Han har kaldet Herluf hjem, og Herluf
har ikke turdet være den Befaling overhørig. Maaskee
er han reist saa brat og uden Farvel for at spare os
Skilsmissens Bitterhed, og han har vel haabet at kunne
vende tilbage til mig igjen —"

„O," udbrød Margrethe, „Kjærligheds Øine ere blinde og vorde aldrig seende! Endnu troer Du enfoldige lille Menneske paa Herlufs Kjærlighed —"

„Ja," udbrød Vinike, „det gjør jeg! Lad os blot atter komme sammen, og Du skal faae det at see!"

„Maaskee da," svarede Margrethe, „men naar vil det skee? Du betænker ikke Herlufs store Svaghed; Du regner med ham alene og tager ikke Fader med; men Herluf er i Faders Hænder som en Skoviſk. Der forudsatte jeg endda, at Herlufs Villie er god; men jeg troer det ikke. Jeg forudseer, at om Du fortsætter den Krig, da vil der komme stor Elendighed over Dig. Vær glad over, at Du er bleven Herluf kvit, bryd af og drag tilbage til Dit Fødeland med Din bjergede Ære. Det maa jeg raade Dig, endskjøndt jeg har faaet Dig kjær og nødig afseer Dig."

„Drage hjem," udbrød Vinike, „for at blive til Spot for mine Frænder og alt Folket? Nei, aldrig i Evighed gjør jeg det! Du skulde blot hørt, hvor de haanede mig i Enkhuysen, da Herluf havde forladt mig; nei før vil jeg døe! Uden Herluf vender jeg aldrig tilbage til Holland."

Hun stod med Armene foldede over sit Bryst og funklende Øine, idet hendes rige Haar bølgede ned over hendes Skuldre. Margrethe saae paa hende med Beundring og tænkte: hvor hun er fager og kjæk! At Herluf kunde svigte en saadan Kvinde; han er en Usselryg; hvoraf kommer det dog, at de bedste Kvinder stundom lade sig fange af de ringeste Mænd?"

Men Vinike fattede sig hurtigt og sagde:

„Dog, hvad gavner store Ord? Noget maa jeg gjøre; hør nu, hvad jeg har udtænkt. Jeg vil skrive til Kongen og klage min Nød for Hans Naade. Du skal skaffe mig Midlerne dertil og hjælpe mig at faae Brevet besørget."

Margrethe studsede og betænkte sig et Øieblik; men saa kom der et skadefro Glimt fra hendes Øine og hun svarede:

„Vel, jeg vil gjøre det, først for at tjene Dig, og saa fordi Fader har Noget til Gode hos mig; jeg vil spille ham det Puds." —

Brevet blev skrevet, og Besørgelsen faldt ikke saa vanskelig; thi Kongen var ikke langt borte; han befandt sig netop paa Gjedsergaard paa Falster, hvor han jagede.

Margrethe fik Brevet sendt derover med en Fisker, og at Manden havde udrettet sit Ærende med Held, viste sig hurtigt. Allerede nogle Dage efter red en kongelig Udrider ind paa Snedinge, og han bragte et Brev fra Hans Naade, som havde Næb og Kløer. Den sædvanlige naadige Hilsen — „Vor Gunst tilforn" manglede, og Kongen befalede i de skarpeste Udtryk Jørgen at sørge for, at hans Søn tog Winike Willumsdatter til sig og behandlede hende som sin ægte Hustru.

Nu ventede Margrethe sig det Værste, og at hendes Faders første Gjerning vilde blive at efterspore og udfinde, hvem der havde besørget Brevet til Kongen; men til hendes store Forundring skete Intet af den Art. Vel saae hendes Fader til hende med onde Øine, som om han havde hende mistænkt; men han teede sig heelt sagtmodigt, hvoraf Margrethe sluttede, at han gik med en eller anden dybt lagt Plan, som bedre vilde føre ham til Maalet, at blive Winike kvit.

„Nu," sagde han, „siden det er Hans Naade saa meget om at gjøre, da faaer jeg vel være ham til Villie i den Sag. Jeg vil kalde Herluf hjem, og lad ham saa prøve den Lykke, som han rendte fra i Holland, at leve med sin Kvinde! Jeg spaaer, at han snart vil faae Nok deraf." —

Fjorten Dage efter kom Herluf, og nu fik Margrethe det Særsyn at see, at han lod ganske indtagen af sin unge Hustru. Man levede stille paa Snedinge den Vinter og bød ingen Gjester, men det syntes netop at være Herluf godt tilpas. Han holdt sig til Winike, og de kurrede som to Duer, saa lang Dagen var.

Er dette at lide paa? spurgte Margrethe mere end een Gang sig selv; men hun sagde Intet, thi Herluf havde ikke længe været i Hjemmet, førend Winike trak sig tilbage fra hende, og al Fortrolighed mellem dem hørte op.

Det var ikke at lide paa; det var en Sandserus og intet Andet; men Winike troede aabenbart paa sin gjenvundne Lykke og følte sig tryg. Hun gjorde sit Muligste for at vinde Familien, og det lykkedes hende ogsaa ret vel for Kvindernes Vedkommende; men Jørgen selv forblev kold og stram. Derfor var der alligevel ikke rigtig hyggeligt for Winike paa Snedinge, og da hun nu mente sig sikker paa Herluf, blev hun ingenlunde bedrøvet ved at høre, at han til Foraaret agtede at drage til England

og prøve sin Lykke der; thi han lod hende strax vide, at hun skulde ledsage ham. Dertil havde hun jo forpligtet sig, og hun gjorde det hellere end gjerne. Ikke for Alt i Verden vilde hun nu skilles fra ham, og hun haabede, naar hun havde ham alene, da at knytte ham end fastere til sig. Hun havde formeligt fattet Nag til Margrethe, fordi denne ved enhver Leilighed røbede Mistillid til Herluf. Hvis Nogen havde sagt til Vinike, at denne Reise til England ikke var Andet end en Snare, som hendes Svigerfader havde lagt for at kunne blive hende kvit, og som Herluf var gaaet ind paa, fordi han, skjøndt han bestræbte sig for at skjule det, dog nu var bleven kjed af hende, da vilde hun afviist en slig Beskyldning, i det Mindste for Herlufs Vedkommende med den største Harme. Margrethe skjønnede det, og derfor taug hun; men tilsidst, inden Afskeden, kom det dog til en Ordvexel mellem dem.

„Jeg ønsker Dig kun Godt, Vinike," sagde Margrethe til hende, „endskjøndt jeg vel har mærket, at Du ikke længer har mig kjær. Herluf har vel sat Ondt for mig hos Dig?"

„Tilstaa," svarede Vinike, „at Du har miskjendt Herluf og gjort ham skammelig Uret; da vil jeg elske Dig som før."

Margrethe taug et Øieblik, saae paa Vinike med et medlidende Blik og sagde derpaa:

„Det vilde vel været bedst, om vi vare skiltes uden Ord, blot med et Kys; men det er nu kommet anderledes. Hvad jeg siger, det gjør hverken fra eller til, men dog skal mine sidste Ord til Dig være ligesom de første vare, sanddrue. See Dig vel for paa den Reise; jeg vil haabe for Dig det Bedste, men jeg venter det Værste."

Vinike gik fra hende i Vrede, og de skiltes uden Farvel. Margrethes ildevarslende Afskedsord gjorde Vinike hverken Skade eller Gavn. De stode for hende som en Urimelighed og svækkede ikke hendes Tillid til Herluf; men det gode Raad, at see sig vel for, det kunde ikke mere være hende til Nytte.

Hun reiste saa med sin Husbond til England, og i Begyndelsen gik Alt vel; men de havde ikke været længe i London, førend Bladet vendte sig. Herluf behandlede hende med Kulde og fornægtede hende tilsidst ganske, idet han overalt sagde, at hun ikke var hans Hustru, men kun

hans Frille. Dette haarde Stød udholdt Vinikes Kjærlighed ikke; hendes Hjerte blev koldt, og hun vilde sagtens nu opgivet Evret, hvis hun ikke under dette Hjerte, der havde slaaet saa varmt for ham, havde baaret Frugten af deres Samliv paa Snedinge. Hun bragte i London en Datter til Verden; men allerede forinden havde Herluf forladt hende, ligesom første Gang i Holland, uden Farvel. Han drog Syd paa og forsvandt for lang Tid.

Nu sad Vinike alene i den store, fremmede By med sit lille Barn, og de fleste Kvinder vilde vel i hendes forfortvivlede Kaar tabt Modet; men ikke saa hun. Nu havde hun jo sit Barns Ære at kjæmpe for og hun gik til Dysten med Heltemod. Nu gjorde hun her det samme Kunststykke, som hun havde gjort i Danmark. Hun gik til Englands Herskerinde, den store Dronning Elisabeth, fortryllede og vandt hende ganske, indstevnede Herluf for Kantslerretten og fik der ved en ny Dom sit Ægteskabs Lovlighed bekræftet. Dog, hvad hjalp hende Fyrstegunst og Alverdens Domstoles Godkjendelse af Ægteskabet? Hun havde en Modstander, som var stærkere end baade Fyrster og Domstole, nemlig Adelsvælden. Hendes ufrie Fødsel var som et Kainsmærke paa hendes Pande, lukkede baade hende og hendes Barn ude fra den Stand, hvortil dets Fader hørte, og gjorde ethvert Skridt til deres Gavn saa godt som dødt og magtesløst.

Hun reiste saa tilbage til Danmark med sin Dom og en Skrivelse fra Dronning Elisabeth til Danmarks Konge; men hendes energiske Velynder, Kong Frederik II var imidlertid død, og hans Søn og Efterfølger, Kong Christian IV, var endnu kun et Barn. Magten var ganske gleden over i Adelens Hænder, og det gjorde Vinikes Stilling end mere haabløs.

Nu gjaldt det imidlertid for hende ikke blot Æren, men selve Tilværelsen. Nu turde hun mindre end nogensinde give tabt, og det varede derfor ikke længe, inden Jørgen Daa til sin store Ærgrelse atter hørte fra hende. Der paafulgte gjentagne Stevninger og Forhandlinger, som Herlufs Fader og Frænder idelig forhalede under Paaskud af, at Herluf var udenlands, Ingen vidste hvor, saa at Intet endeligt kunde blive afgjort. Dog kom det tilsidst til et Forlig, i Følge hvilket der tilstodes hende en tarvelig Pengehjelp i nogle Aar, og i Aaret 1595 gjenfinde vi hende paa en lille Adelsgaard i Korndrup

oppe ved Aalborg. Den havde hun fæstet, boede der og drev Gaarden selv; thi hun var en ægte Hollænderinde, driftig og sparsommelig.

Der sad hun altsaa og ventede paa, hvad Fremtiden vilde bringe. Hun havde dog ikke ganske tabt Slaget, thi hendes Ægteskab stod ved Magt, og det var ikke lykkedes hendes Modstandere at fordrive hende fra Danmark. Herluf kunde ikke indgaa noget nyt Ægteskab, saa længe hun var i Live; han var bunden til hende og maatte søge til hende, om han vilde leve skikkeligt. Haabede hun da endnu paa bedre Tider, troede hun paa Muligheden af, at han vilde vende tilbage til hende og var der endnu en Gnist af Kjærlighed tilbage i hendes Hjerte? Hun vidste det næppe selv; men hun havde en besynderlig, men sikker Forudfølelse af, at hun atter vilde faae ham at see, og hun tænkte da: Alt vil komme an paa, hvorledes han kommer tilbage!

Hendes Anelse gik i Opfyldelse. En Dag hen paa Efteraaret kom han, ledsaget af en Svend, red lige op til Husdøren, sprang af Hesten og gik ind; efter otte Aars Adskillelse stode de atter Ansigt til Ansigt. Hun saae, at hans vilde Færd og Omflakken i fremmede Lande havde skjæmmet ham; hans Ansigt var furet, hans Øine laae dybt, og hans Haar var tyndt; det undrede hende ikke. Men han blev til sin Forbauselse vaer, at hun ganske var den Samme, lige ungdomsfrisk og yndefuld; de otte lange Aar med alle deres bittre Skuffelser, Sorger og Kampe vare gaaede næsten sporløst hen over hendes indtagende Aasyn og smidige Skikkelse. Han var kommen for at fremtvinge en Afgjørelse og faae hende ud af Landet; men nu skiftede han Sind. Han vilde i det Mindste først blive en Stund hos hende og forlyste sig med hende.

„Nu, Vinike," sagde han, idet han smed sin Hat paa Bordet og gik hen til hende, „her har Du mig igjen! Jeg tøvede lidt længe, men bedre seent end slet ikke; glem, hvad der er skeet! Hvad staar Du der og surmuler og har ingen Velkomsthilsen til Din egen Husbond? Kom og giv mig et Kys!"

Saa tog han fat paa hende, men hun sled sig løs; thi nu var hun omsider bleven seende; hans frække Blik og sledske Ord stødte hende bort. I et Nu blev den Indbildning, som Synet af ham havde vakt hos hende, til-

C. H. F. S.

intetgjort. Hun tænkte: han kommer ødelagt, mødig paa Sjæl og Legeme tilbage til mig; han trænger til mig; jeg vil vise ham Barmhjertighed; men nu skjønnede hun, at Meningen var en ganske anden, og hendes Hjerte lukkede sig atter. Hurtigt gik hun hen til den nærmeste Dør, som førte ind til Sidekammeret og raabte: „Elisabeth, kom hid!“

En skjøn, lyshaaret lille Pige nærmede sig frygtsomt, hendes Moder tog hende ved Haanden, førte hende ind i Stuen og sagde med usikker Røst til Herluf:

„Det er Din Datter; giv hende et Kys!“

„Ei saa,“ udbrød Herluf, bragt ud af Fatning, „saa det blev en Pige!“ Saa drog han Barnet hen til sig, kjærtegnede det og spurgte derpaa: „hvor tog Du det Navn Elisabeth fra, Vinike?“

„Jeg opkaldte hende efter min høie Velynderinde, Dronning Elisabeth,“ svarede Vinike, „til Tak for, at hun viste mig Gunst og beskjærmede mig, da Du saa skammeligt anden Gang forlod mig.“

„Og Du stevnede mig for Kantslerretten,“ sagde Herluf med et spydigt Smiil; „jo, jeg har erfaret det! Til hvad Gavn nu at rippe op i de gamle Stridigheder? Lad os hellere prøve at forliges; alle gode Gange ere tre, og saa gaaer det vel!“

Vinike vidste neppe, hvad hun skulde gjøre eller lade. Han var jo hendes lovlige Husbonde, og hun havde selv gjort sit Yderste for at faae det beviist, selv efter at han anden Gang havde forladt hende. Hvor kunde hun da vise ham af; og hun havde jo heller ikke Magt til at fjerne ham, hun maatte da taale ham og finde sig i, at han tæede sig som Herre paa Gaarden, hvad han strax skred til og gjorde med saa stor Uforstand, at hun forudsaae, at hendes Velstand vilde blive ødelagt.

Iøvrigt holdt hun sig fra ham saa meget, som hun kunde. Strax den første Aften forsvandt hun uden Godnat og lod Pigen vise Herluf ind paa et Gjæstekammer. Derved blev det fremdeles; thi Vinike gjennemskuede ham og skjønnede, at han blot vilde have sin Villie med hende for atter at forlade hende. Men da han fornam, at det var hendes ramme Alvor med den Adskillelse, og at hun ikke mere vilde leve med ham som Hustru, da brugte han List og tilsidst Vold, hvorefter han forlod hende og reiste bort.

Nu var stakkels Vinike sunken saa dybt ned, som hun kunde komme, til det mørkeste Punkt i sit Liv. Da hun fornam, at hun atter bar et Barn under sit Hjerte, greb Fortvivlelse hende. Hun bluedes over det Nederlag, hun havde lidt, og dulgte sit Svangerskab. Hun kunde ikke anklage sin egen Husbonde for Vold; hvem vilde troe hende? Hvad skulde hun gribe til, drage ud af Landet som en slagen, vanæret Kvinde og føde sit Barn i en eller anden Afkrog af Verden?

Da fik hun til sin Overraskelse Brev fra Herluf, som opfordrede hende til at komme til Kjøbenhavn for at forhandle med ham om hendes fremtidige Underhold. Da levede Haabet atter op hos hende, og hun fulgte Kaldet; men hun fik snart at fornemme, at Meningen kun var den gamle, at blive hende kvit. Snart var hun indtrukket i det gamle Væv af Retstrætter, og hun kæmpede trods sin fortvivlede Stilling som en Løvinde.

Midt under alt dette kom hun i Barnsnød og begik den Uklogskab at dølge sit Barns Fødsel for Verden. Hun kunde ikke bekvemme sig til at drage denne skumle Sag frem for Lyset; men den rygtedes dog.

Nu kom det Værste, vistnok værre end Alt, hvad Margrethe Daa havde tænkt sig, den Niddingsstreg, som gav Vinikes Ære Dødsstødet. Herluf stevnede hende for Roeskilde Domkapitel, beskyldte hende for at have avlet et Barn med en Anden og forlangte Ægteskabet ophævet.

Da skød hun alle Hensyn til Side, mødte selv for Retten, forklarede, hvorledes Alt var gaaet til, og erklærede, at Herluf selv var Fader til Barnet; men hun havde ikke belavet sig paa at møde denne skammelige Beskyldning, hun havde ingen Bevisligheder ved Haanden, og Herluf negtede frækt Alt. Nu blev det til hendes Skade, at hun havde fortiet Sagen og ikke ført Klage over Noget. Det Afgjørende var imidlertid, at Dommerne næsten alle vare Herlufs Standsfæller, ja Landsdommeren i Sjælland, som førte Forsædet i Retten, det var Herlufs egen Morbroder, Lave Beck. Det Uhørte skete da, at Kapitlet tog Herlufs Benegtelse for gode Varer, og da Kongen tillige havde erklæret, at han var kjed af denne endeløse Ægteskabssag og ikke vilde have videre Vidtløftigheder for dens Skyld, saa gik det glat nok med at fælde Dommen og bryde Staven over den værgeløse Kvinde. Vinike blev dømt til som en løsagtig Kvinde

at have sit Ægteskab forbrudt. Nu stod hun der som en vanæret Kvinde, og Herluf havde endelig naaet sit Maal; han var fri.

Dog gav Vinike ikke tabt endda. Hun fik sine Bevisligheder, som hverken vare mere eller mindre end egenhændige Breve fra Herluf, deriblandt et til hendes egen Moder, hvori han tilstaaer at have havt Omgang med Vinike; og da han desuden ikke havde formaaet at nævne nogen anden Fader til Barnet, og han ikke havde ført andet Bevis for sin Beskyldning mod Vinike, end den, at hun havde dulgt sit Svangerskab, saa maatte han ved hine Breve ansees som fældet. Man skulde altsaa troet, at det maatte blive en let Sag for Vinike at faae den uretfærdige Dom omstødt og annulleret — men langt derfra! Da hun nemlig nu i den Hensigt indstevnede Domkapitlet for Retterthinget, blev hun afviist med den Besked, at hun burde indstevnet Herluf Daa, og paa Grund af Stevningens feilagtige Adresse kjendtes Dommen fremdeles at staae ved Magt. Saa skulde hendes næste Skridt jo været at indstevne Herluf; men det gjorde hun ikke, og det vilde forekommet os ubegribeligt, hvis Sagaen ikke havde viist hendes Minde den Retfærdighed at meddele os Aarsagen. Den var gyldig og god, thi, fortælles der, da hun drog fra Kjøbenhavn, blev hun paa Veien overfaldet af Stimænd, udplyndret og berøvet alle sine Breve og Bevisligheder. Der kan ikke være nogen Tvivl om, hvem det var, der havde sat det i Værk; med denne Voldsdaad kronede Herluf Daa sit Niddingsværk.

Hvad Vinike endnu foretog sig for at holde sig oven Vande, blev ganske virkningsløst og er at ligne med en døende Fegters sidste, krampagtige Anstrengelser, inden han segner paa Valen. Afvæbnet, fornegtet af Alle og med et brudt Hjerte beredte hun sig nu til at forlade sin Lykkes Grav, Danmark, for aldrig mere at vende tilbage.

Da skete det faa Dage før hendes Afreise, som hun sad trøstesløs i sit Herberge, at Døren til hendes Kammer aabnedes, og Margrethe Daa traadte ind til hende. Margrethe saae sund og frisk ud; hun var imidlertid bleven lykkeligt gift med en svensk Adelsmand, men det var skeet mod hendes Faders og Slægtens Villie, hvorfor hendes Medgift blev tilbageholdt. Vinike vidste Intet om denne Strid, og da hun og Margrethe for ti Aar

siden var skiltes i Vrede, følte hun som et Stik i sit Hjerte ved at see hende. Hendes nu blege og afmagrede Ansigt overdroges af en dyb Rødme, hun reiste sig brat og sagde:

„Hvad vil Du? Haane mig i min Ulykke og prale af din Dygtighed som Sandsigerske? Du fik Ret; nu er det klarligt godtgjort, hvilken sort Sjæl din Broder er."

„Jeg veed Alt," svarede Margrethe; „Du behøver Intet at sige. Ikke er jeg kommen for at haane Dig, jeg, som maa blues ved min egen Broder og nu maa trækkes selv med ham; thi nu er han Manden. Fader døde i Gaar, og alt inden han var bleven kold, lod Herluf mig vide, at han vilde tage og beholde alt mit Gods; men det rager jo ikke Dig, Vinike! Jeg vilde blot lade Dig vide, at nu ligger Din værste Fjende stiv og kold og skal puttes i Jorden, mens Du end er oven den, og Solen skinner paa Dig. See ikke saa mørkt! Vær glad over, at nu fik den usalige Strid Ende. Du kan end komme til at fryde Dig ved Livet."

„Ingensinde!" svarede Vinike med brudt Røst; „Resten af Veien ligger mørk for mig. Gid jeg var i Din Faders Sted; gid jeg laae kold og stiv paa Baare og skulde gjemmes i Jorden; jeg vilde være gaaet gladere herfra, end han."

„O," udbrød Margrethe med et isnende Smiil, „han havde saamænd Nok at fryde sig med paa det Sidste. Han fik jo Held til ustraffet at trodse Kongebud, han fik Bugt med Lov og Ret og knuste en stakkels ufri Kvindes Hjerte — var Bevidstheden derom ikke en god Pude at sove paa? Saa opnaaede han jo ogsaa den Lykke at see, at hans Søn slægtede ham paa og hellere vilde bryde Tro og Love og gjøre sig til Nidding, end agtes ringe af sine Standsfæller. Der er ingen større Nidding i vort Land, end min Broder Herluf."

Hvor stor Grund Vinike end nu havde til at hade ham, gik der dog en Gysning igjennem hende ved at høre Margrethes vilde Tale og see Gløden i hendes Blik.

„Du," sagde hun, „bør ikke tale saa uchristeligt og skamskjænde Din egen Faders og Din Broders Ære; det samme Blod flyder dog i Dine Aarer."

„Og hvorledes vil da Du," spurgte Margrethe, „lære Dine Børn at tale om deres egen Fader?"

„Jeg vil sige dem, hvorledes han er," svarede Vinike, „men lære dem at bede for hans Sjæl."

„Nu," sagde Margrethe spodsk, „da ville de og Du faae Nok at gjøre for Resten af Eders Liv. Bort med det Føleri! Lær dem hellere at forbande ham, det er sundere. Vær vis paa, at Herluf nok endda vil komme til Ære og Værdighed og faae Leilighed til at gjøre Skjelmsstreger, saa længe han er over Jorden."

Margrethe blev en Stund hos Vinike og trøstede hende paa sin Maade. Hvor plumret end Kilden var, hvoraf hendes Deltagelse flød, saa kom den dog fra Hjertet og blev for Vinike som en kvægende Drik i en Ørken.

„Af mig," sagde Margrethe tilsidst, „fik Du Velkomstkysset; det bliver og mig, der giver Dig Afskedskysset."

Og det blev Afsked for bestandig. De gjensaaes aldrig mere; thi Vinike drog til Danzig, bosatte sig der og hendrog der Resten af sine Dage.

Men Herluf, han kom, som Margrethe havde spaaet, til Ære og Værdighed. Han blev ikke blot Skibshøvedsmand, men endogsaa Admiral, og tvende gode Jomfruer vare ikke rædde for at gaae til Brudeskamlen med ham. Den første, det blev Hilleborg Skinkel; hun naaede altsaa dog omsider sit Maal og blev Frue paa Snedinge.

Dog, det skal siges til Herlufs Standsfællers Ære, at de ringeagtede ham i deres Hjerter og gave ham fremdeles det Vidnesbyrd, at han var en falsk Herre, paa hvis Ed man ikke kunde bygge. Det eneste Lyspunkt i hans Liv kom seent. Da nemlig begge hans Ægteskaber bleve barnløse, gjorde han et Forsøg paa at faae sin Datter Elisabeth til sig; men hendes Moder maa dog ikke have formaaet at lære hende at bede ret, thi hun afslog Faderens Tilbud og flygtede endogsaa tilsidst fra Danmark, hvor hun dengang var, til Danzig, for at undgaae hans Efterstræbelser.

Ingen nævnede Vinike Villumsdatter mere, og hun var som udvidsket af Aarbøgerne, indtil endelig i vore Dage hendes Minde er blevet opfrisket, og en Historiker*) ved at fremdrage hidtil ukjendte Aktstykker, klart har bevist hendes Uskyldighed og Herluf Daas Brøde. Af dem begge har jeg her forsøgt at tegne et flygtigt, men sandru Billede.

*) Genealogen A. Thiset.

En aftvættet Plet.

Af M. Henckel.

Med Illustrationer af Carl H. F. Schmidt.

Dronning Dorothea, Kong Kristian den Førstes højpriselige og myndige Gemalinde, drog med sine Jomfruer tilbage til Kjøbenhavns Slot fra Ottesangen i Frue Kirke.

Julisolen brændte allerede hedt i de snevre Gader og Toget skred kun langsomt frem med Dronningen, der hellere end at age i den forgyldte Karm besteg sin raske Ganger, i Spidsen. Stammemoderen til det oldenborgske Kongehus sad strunk og rank trods sins fem og fyrretyve Aar, og lod sig yndefuldt vugge frem og tilbage af Hestens Bevægelser, medens hendes kloge mørkebrune Øjne, skarpt iagttagende, fløj rundt til alle Sider, og hun med et naadigt Nik eller et lille opmuntrende Smil hilste Folk, der dukkede frem af Bislag og Dørre og ærbødigt bøjede sig for hende. Hun var kjendt og elsket af det danske Folk, hun som havde virkeliggjort dets Haab om en Kongeslægt, saa at man ikke længer behøvede at ty til

fremmede Fyrstehuse for at besætte Danmarks ledige Trone — og hun vidste det, og særdedes som Landets Moder, glad og tryg i sine Børns Midte.

Mellem Dronningens Damer, der næsten alle vare unge og fagre som Dagen selv, der nys var brudt frem, straalede Jomfru Lisbeth Torbensdatter, af Billernes Æt, som den skjønneste. Hun var en Datter af Ridder Torben Bille til Allingegaard og Søholm, Rigens Raad og en saare rig og anset Mand, og hun var for to Aar siden, kun seksten Aar gammel, kommen til Hove, hvor hun i høj Grad havde vunden Dronningens Gunst, og saa at sige havde draget alles Øjne paa sig.

For det var ikke alene det, at hun var smuk, med et Par Øjne, der straalede af Livsmod og Glæde og et Smil som en Solstraale — hun havde tillige en skarp Forstand, og var fuld af Vid og Klogt. Dertil havde hendes Moder, Fru Sidsel Lunge, givet hende en omhyggelig Optugtelse, og lige saa skarpt som hun kunde bruge sin lille rosenrøde Tunge, kunde hun bruge sine smaa hvide Hænder til al Slags Baldyring, Væbning og anden kvindelig Gjerning. Men hun satte ogsaa Hovedet til Vejrs og den kække Næse i Sky; den første vilde hun være allevegne, og hun holdt af at høre sig lovpriist og at se Mændene for sine Fødder! Og der vare da heller ikke ret mange, lige fra Svenden, der holdt Stigbøjlen for hendes Fod, til Riddersmanden med Fjerbusken i sin Hjelm, paa hvem hun ikke havde prøvet sin Magt!

Hvilken anden Morskab kunde vel ogsaa lignes ved den, at se dem flokkes om hende, alle disse drabelige Mænd, der dog, naar det kom til Stykket, vare saa svage, at hun kunde bøje dem lig et Vaad i sin Haand? At kjende Magten til at lokke og drage dem til sig og saa atter støde dem bort med sin Fod? Fortjente de kanske bedre, slig de mangen Gang teede sig som Narre, og mente, at Kvinden var et Legetøj, En kunde gribe og kaste efter Behag?

Inde i Slotsgaarden ved Foden af Taarntrappen, der førte op til de kongelige Gemakker, bleve Dronningen og hendes Damer omringede af de tililende Svende og Terner og af en Skare bukkende og skrabende Hofsinder, som skyndte sig at hjælpe dem af Hestene — om det saa var den ældste af Kongesønnerne, Junker Hans, saa viste hans firskaarne Skikkelse og runde, skægløse tyveaars Ansigt

sig fremmest mellem de andres. Han var lige i denne Morgenstund vendt tilbage fra et Besøg hos Morfaderen, den gamle Kurfyrste af Brandenborg, og sprang nu til, for med et fornøjet Smil at byde sin høje Moder Velkommen.

„Eders fyrstelige Naade fortøver længe," sagde han og glippede med Øjnene mod Solen, medens han lønligt kiggede over mod Jomfru Lisbeth, som blev hjulpen af unge Peder Akselsøn Gyldenstjerne, en af de artigste og smukkeste Kavallerer ved Hove, med et noget letfærdigt Smil og et hovmodigt Blik.

„Paa min Tro, Hr. Søn, havde vi vidst, hvo der ventede os, havde vi fremskyndet vor Fart noget mere," svarede Dronningen med det godlidende Smil, der gik igjen paa Sønnens Ansigt. Og efter at have ladet sig glide af Hesten, steg hun, støttet til Junkerens Haand, op ad Stensliserne, idet hun dog forinden vendte sig til sine Damer og sagde: „Vi giver Eder alle fri for Tjenesten denne Morgen, saasom vi har vigtige Ting med Junkeren at forhandle. Klokken ti slet samles vi atter i den store Sal." Jomfruerne nejede sig ærbødigt, men næppe var Dronningen forsvunden, før de gave deres Glæde Luft som en Flok kaade Børn og fore afsted over mod Dronningens Urtegaard bagved Slottet, fulgte af Kavallererne, hvor de spredte sig i Havens Gange. Tænk, ikke at skulle sidde den hele Morgenstund ved Væven eller Baldyrerammen i Gemakket hos deres Herskerinde, som selv arbejdede flittigere end nogen, og gav nøje Agt paa hver især, straffende den mindste Efterladenhed med sin Unaade, men at skulle kunne foretage sig, hvad de lystede lige indtil Middagsmaaltidet, der blev anrettet Klokken elleve! —

Lisbeth Bille pludrede lystigt løs med Peder Akselsøn, som lod til at have saare meget at fortælle hende. Hun lo og lod til at være ganske optaget af ham, men af og til gled hendes Blik dog over til en anden Gruppe, hvor Ridderens Broder Niels just stod i Samtale med den tyske Skjald, hvem Kongen nylig havde ladet hidkomme fra Sachsen, og som diverterede dem alle saa skjønt om Aftenen med sine Kvad.

Det var som om hun vilde se, om man derhenne fra gav Agt paa hende, eller som om hun kanske lønligt anstillede en Sammenligning — men mellem hvem? Skjalden kunde ikke komme i Betragtning, thi han var en lille

uanselig Skikkelse, langt over Ungdommens Aar — det maatte da vel være Niels Gyldenstjerne, og sandelig — heller ikke han taalte nogen Sammenligning med den stolte glimrende Mand ved hendes Side. Lavstammet var han med noget høje Skuldre og et lidt ludende Hoved; Ansigtet, ikke uden Slægtens ædle og stolte Træk, var gustent og magert, Blikket fra de mørke dybtliggende Øjne sælsomt grublende og sørgmodigt, paa en Gang stolt og blidt som en Kvindes. Han havde heller greben til Bogen og de stille Sysler end til Sværdet, sagdes der, og dog var der Ingen, som drog hans Tapperhed i Tvivl efter hans Deltagelse i Krigen med Sverrig forrige Aar, da han i Slaget ved Brunkebjerg nær havde sat Livet til for at forsvare Dannebrog og hindre det i at falde i Fjendens Hænder.

Aldrig havde man hørt, at han havde bejlet til nogen Kvinde, eller bragt hende sin Hyldest, og paa den anden Side var der heller aldrig nogen Kvinde, som havde kastet sine Øjne paa ham, — han var altfor kort og studs af Væsen til at kunne behage; i Modsætning til Broderen, der var alle Kvinders Yndling, var han ligefrem ofte en Skive for deres Spot. Og dog — sælsomt nok — ærgrede det den lunefulde og forvœnte Lisbeth Bille, at denne Mand forblev kold og uberørt af hendes Skjønhed. Aldrig henvendte han Ordet til hende, og mødte hun hans Blik, var det strengt og forskende, fuldt af Mishag. Hun syntes ligefrem, hun hadede ham — der var ikke den Ting, ikke det Middel, hun ikke vilde have greben til blot for at vække ham af hans Ligegyldighed og Ro.

„Naa, Lisbeth," hviskede hendes Veninde Ermegaard Lynov og drog hende med sig, „hvad var det saa Peder Akselsøn altsammen havde at sige Dig i Dag?"

„Ej, saa nysigen Du er, Ermegaard!" lo Lisbeth og puffede til hende. „Ikke fanger Du Ro i dit Sind for den stadige Tanke, hvem af os To der vel vorder den Lykkelige, som en Gang skal age til Kirken i hans Karm og slide Silken som Husfrue paa hans Borg!"

„Uh, slig du snakker —" Ermegaard blev rød.

„Naa, i Alvor da — vil Du endelig vide det, saa var Peder Akselsøn i Dag ligesaa trættekjær og indbildt, som han har for Skik at være!"

„Du skulde ikke være saa kjæphøj, Lisbeth! — Er det virkelig din Mening, at han er slig, da er det ilde af

Dig at Du saa villigt laaner ham Øjne og Øren, og til enhver Tid stræber at tækkes ham saa — —"

„Saa jeg tager Pladsen op for Jer andre — sig det kuns rent ud, min Dukke! Ja jeg ved det jo godt, at jeg er Jer i Vejen og — aa Ermegaard! Vidste Du blot, hvor kjedsomt dette Liv her stundom tykkes mig — Dag ud og Dag ind det samme — og alle saa tænke og tale de det samme! — Jeg kunde for Gud fristes til at løbe min Vej fra det hele, kunde jeg, og bejled Peder Akselsøn i Alvor til mig, saa sagde jeg sagtens ja, endog jeg ikke selv ret ved, hvorlunde det er fat med mig. Til sine Tider tykkes mig, lider jeg ham, til andre er han mig imod, ligesom de ere det alle til Hobe!„

„Han er dog den gæveste, smukkeste og mest høviske Ridder her ved Hove, med hvem fast ingen kan maale sig i Artighed og Belevenhed, og han er Dronningens Yndling —"

„Ja vist! Hendes Naade har sagtens ikke glemt, at hun en Gang skulde have ægtet Farbroderen Hr. Knud Henrikssøn, med hvem han jo skal have megen Lighed — gammel Kjærligded siger man ruster ikke!"

„Nej, det maa Du vel sige! Men desforuden ere jo da og de Gyldenstjerner fortjente Mænd. Nu skal jo Ridder Niels paa Grund af sin Lærdom atter skikkes udenvælts i et vigtigt Ærinde for hans Naade Kongen, det Universitet anbelangende, som de ville have oprettet her til Lands —"

„Særlingen, den tavse Ridder — saa!" Lisbeth stod med en adspredt Mine og plukkede Bladene et for et af den Rose, hun holdt i Haanden. Saa drejede hun sig pludselig med en overgiven Latter rundt, kastede Rosenbladene op i Luften saa de virvlede rundt omkring hende og raabte: Hvem kan gribe et i Flugten —"

„Jeg —" raabte Peder Gyldenstjerne, som tilligemed et Par andre var sprungen til og under højrøstet Latter fra de Omkringstaaende begyndte en Jagt efter de flagrende Rosenblade, der af Vinden førtes hen over Hækken og de lave Buske, hvor de dalede ned — „Jeg greb Lykken i Flugten — ser I vel!"

„Nu, greb I den, Hr. Ridder, saa se og at holde den fast!" lo Lisbeth spottende og vendte ham Ryggen.

Idet hun gik henad Gangen, traadte Nils Akselsøn til Side for at gjøre Plads for hende. Han saa alvorligt efter hende.

„Peder," sagde han, da han siden fulgtes med sin Broder ud over Vindebroen. „Er det saa, at Du i Alvor har fæstet din Hu til Lisbeth Torbensdatter?"

„Ja vist — undrer det dig kanske? Og er hun ikke fager trods al sin Vildskab — en Kvinde, det vel var værd at kryste i sin Favn?"

„Derom er ikke Talen. Har Du Sind til hende, saa bør du bejle i Tugt og Ære og gjøre hende til din Ægtehustru, ikke gantes med hende og bringe hende i Folkemunde. Der er talt nok om dig og hende!"

„Aa — i Folkemunde kan Lisbeth Torbensdatter komme, uden at jeg har nødig at forhjælpe hende dertil! Vi lege Katten og Musen, ser Du — snart er det hende, snart mig som flyer — paa Skrømt begribeligvis! Det er just det som pirrer ogægger —" Der kom et Blink i hans Øjne og et lystent, næsten vildt Smil om hans Læber, medens han med en Sejrherres overmodige Mine strøg sig om Hagen. Den ældre Broder saa paa ham med en bister Panderynken. „Ikke paa den Vis bør En fare frem mod den Kvinde, En bærer i sit Hjærte," afbrød han strengt. „At nytte sig af hendes Uforstand og Uerfarenhed er lavt — er hun svag bør Manden være hendes Styrke, er hun let af Sind bør han værne om hende med en fast og dog varsom Haand — —"

Peder Gyldenstjerne slog en høj Latter op. „Ak Gud, Broder Niels — saa dejligt og opbyggeligt Du dog kan tale — Jammerskade, at du ej blev Munk! — Saare vis det er Du, men — hvad kjender Du til Kvinder? Fik Du nogen Tid et Smil, et Blik, der kunde vække din Attraa? Let har Du ved at præke Dyd og Forsagelse og handle derefter —"

„Du har Ret," afbrød Niels kort og bittert, idet han kvalte ligesom et Suk — „intet ejer jeg, der kan fængsle en Kvinde — men Du, Du som fik det altsammen — vogt dig for at drive denne Leg for vidt — det siger jeg Dig!"

Peder saa pludselig nyfigent op paa ham. „Og jeg siger Dig — at om jeg ikke prøvede paa at fange Musen, da løb den min Tro af sig selv i Fælden alligevel! Min skal hun vorde — min!

Der gik Dans oppe i Riddersalen til Gigers og Fløjters Klang. Nylig var Riddersalsfløjen deroppe paa

det gamle skumle Slot bleven ombygget og istandsat, og den store Dansesal, hvortil en Trappe førte op ude fra Slotsgaarden, straalede med sine forgyldte Søjler, „kostelige Tapeter" og „Skilderier" i Kjærters og Kroners Glans. Saavel Kongen som Dronningen holdt nok af at omgive sig med en vis Pragt — Dorothea af Brandenborg havde jo altid ejet megen Selvfølelse, allerede den Gang hun som en lille tysk Prinsesse, hvis Medgift aldrig blev betalt, drog herind i Landet for at ægte Kristoffer af Bajern. Sin Plads paa Danmarks Trone havde hun forstaaet at udfylde, og denne Trones Glans og Anseelse havde hun sat sin Ære i at hævde. Ved Kristian den Førstes Hof gik de sidste Rester af Middelalderens tarvelige og simple Sæder Haand i Haand med den Forfinelse og de mere overdaadige Moder, der var begyndt at trænge igjennem derude fra, og som de tydske Hofmænd havde indført.

Og Festen paa Kjøbenhavns Slot denne Aften var ualmindelig glimrende, thi den blev givet til Ære for nogle fornemme skotske Adelsmænd, der vare komne som Afsendinge fra Kong Jakob den Tredie, Kongens Svigersøn, for at afslutte Traktaten angaaende Orkneyøerne, som vare blevne pantsatte, da man ikke havde set sig istand til at udrede Prinsesse Margrethes Medgift. Baade Kongen og Dronningen vare til Stede og toge selv Del i Dansen tilligemed de to Junkere, Hans og Frederik.

Blandt Hofsinderne saas som sædvanlig Peder Gyldenstjerne, og blandt Dronningens Jomfruer Lisbeth Torbensdatter i første Række. Lisbeth var straalende smuk. Overmodet spillede hende ud af Øjnene, Smil og venlige Ord havde hun til dem alle, og hver især maatte tro, at han var den foretrukne.

Og de hviskede om hende i Krogene.

Hun var fripostig af Lader som af Sind, sagdes der, og hun drog Mændene til sig ved sine Kunster — om det saa var Kongen selv og Junker Hans, saa laante de hende Øine i Smug. Men se kun, om ikke Krukken nok gik saa længe til Vands, til den kom hankeløs hjem — endnu kunde der vel ikke siges hende noget bestemt paa, men hvor længe varede monstro det?

Ubekymret om hvad der sagdes om hende, nød Jomfru Lisbeth sin Triumf, og dog kunde der til sine Tider liste sig et alvorligt, næsten træt Udtryk over det fagre unge

Ansigt — det var som om hun med Magt søgte at komme bort fra sine egne Tanker.

Hun var med sin Kavalleer traadt ud af Dansen tæt ved det Sted, hvor Niels Gyldenstjerne stod, taus og tvær som sædvanlig, og nu nærmede den tyske Skjald sig hende med en zirlig Bøjning.

„Skjøn Jomfru flagrer den ganske Tid lig Sommerfuglen fra Blomst til Blomst, og suger Sødmen af dens Bæger — —"

Lisbeth trak paa Skuldrene. „Og troer I kanske, at det stedse er Glædens søde Kalk, En tømmer, Mester? Mener I ikke, at der dog kunde rummes nogen Alvor paa Bunden af slig en forvildet Pigesjæl, og at ogsaa jeg kunde fornemme Længslen efter noget bedre end det som bydes mig?"

„Ak jo, ædle Jomfru — visselig tror jeg, at Eders Sjæl rummer meget godt og skjønt. Jeg fornam det jo, naar I med Vemod lyttede til min fattige Sang, naar I med Forstandens Snille fulgte min Tanke paa sin Flugt, at Eder blev rige og store Evner til Del! Og — vredes ej, fordi jeg taler Eder saa dristig til — om I kun ret vilde nytte disse Gaver —"

„Tal kun frit ud, Mester, og sig hvad I tænker, at jeg spilder min Tid paa Tant og Fjas! Men hvor skulde jeg blive anderledes — her? — Min Fader og min Moder døde — saa skikkede de mig til Hove, her hvor de alle kun se paa Skinnet, og ingen spørger om Ens sande Værd! — —"

I dette Øjeblik drejede Niels Gyldenstjerne Hovedet — han havde hørt hvert Ord.

„Men hvor Guldet er ægte, ædle Jomfru," sagde Skjalden smilende, „der gaar det uskadt ud af Ilden! Om I kun selv vilde, da kunde I bryde med mangt og meget, og om en ædel Riddersmand først vandt Eders Hu og Hjærte —"

„En ædel Riddersmand? Saa mener I virkelig, at nogen af disse Gække her for Alvor evne at finde Vejen til Lisbeth Torbensdatters Hjærte?" Hun rettede sin ranke Skikkelse og kastede med sit gamle Overmod Hovedet tilbage — i det Samme mødte hun Niels Gyldenstjernes Blik og blev blodrød. Han kom henimod hende — vilde han kanske tale til hende — endelig?

Hun stod ganske aandeløs af Forventning. Og hun,

som altid havde tænkt sig, at naar hun en Gang havde bragt ham saa vidt, vilde hun have følt sig saa sejerstolt og overmodig, hun var nu saa sælsom til Mode — angst og bange syntes hun næsten som om hun skulde staa Skrifte, og som om denne Mand med den underlig uanselige Skikkelse, der stak saa sælsomt af mod de glimrende Riddersmænd trindt omkring, med det gjennemborende Blik var i Stand til at læse hende lige ind i Sjælen!

Hun tabte den lille Lædbike med Hovedvandsægget og den guldfrynsede Næsedug. Han bøjede sig for at tage den op og, idet han rakte hende den saa høvisk og ærbødig, som kunde hun være Dronningen selv, mødtes deres Øjne igjen. — —

Hvad det var hun læste i havs Blik, der ligesom sænkede sig saa dybt og fast i hendes. forstod hun ikke selv — men det forstod hun, at Mishag var det ikke! —

Det tog næsten Vejret fra hende, saa pludselig kom det over hende, og Smilet og Ordene døde paa hendes Læber, medens hun sænkede sit Hoved — forvirret — udmygt næsten.

Dagen efter rejste Niels Gyldenstjerne.

Somren var forbi.

Nede i Dronningens Urtegaard hvirvlede det visne Efteraarsløv omkring og hobede sig op i store fugtige Bunker; de sidste Efternølere af Blomster hang hentørrede paa de knækkede Stilke, og Skader og Spurve hoppede skrigende omkring i Gangene, hvor i den svundne Sommer lette Jomfrufødder trippede omkring.

Der var saa tyst og stille allevegne. Man kunde høre den pibende og klagende Lyd af Fløjen, der drejede sig deroppe paa et af de smaa Taarnspir, og Urtegaardsmandens Trin, medens han gik derinde mellem Hækken og beskar og bandt op. Saa lød der pludselig Stemmer og om ad Gangen, der førte langs Muren, kom et Par gaaende, en Mand og en Kvinde.

„Ikke ønsker jeg, at I følger mig længere, Herre Junker," bad hun med bønlig Røst, „man kan se os fra Slottet, og man vil tale mere ilde om mig, end man gjør i Forvejen!"

„Ikke vil jeg krænke Eder for Alverdens Guld,

Jomfru Lisbeth, eller volde at Nogen gjorde det; dog faar I give mig Forlov at sige Eder end et Par Ord!"

„Herre Junker, jeg — jeg faa helst, at I ikke gjorde det," hviskede hun og saa ned mod Jorden.

Junkeren tøvede et Øjeblik, og lagde saa sin Haand paa hendes Arm. „Lisbeth Torbensdatter! I ved, at jeg stedse kun har nærmet mig Eder i al Høviskhed og Ærbarhed, ved dog, at jeg ikke forblev kold overfor Eder, men at I tyktes mig mere fager og attraaelsesværdig end nogen anden Kvinde! Jeg drager nu til Sachsenland at fæste mig den Brud, jeg aldrig saa, men hvem mine høje Forældres Villie kaared mig, og I — naar jeg kommer tilbage, da er I sagtens Peder Akselsøns trolovede Brud! Dog det skal I endnu vide forinden vi skilles, at havde det ikke været saa — havde I været min Lige, da ved Gud og vor kjære hellige Frue, da var Lisbeth Torbensdatter Bille vorden Danmarks Dronning, min rette Ægteviv!"

„Ak, Herre Junker — for Himlens Skyld — I ved ej selv, hvad I siger. — —"

„Jo jo, tænker I kanske, jeg er et Barn? Og I, Lisbeth, om det nu havde været saa, at I ej havde Peder Akselsøn kjær, — kunde I — da have elsket mig?"

„Peder Akselsøn!" raabte Lisbeth med flammende Øjne og Kinder. „Aldrig har jeg havt ham kjær — saa sandt hjælpe mig Gud — aldrig! Lig en kostelig Virak, en rusendes Drik, jeg inddrak, var mig mangen en Gang hans fagre Ord, men — Skam og Skjændsel var det, han voved at byde mig, en ædelbaaren Jomfru, og ikke en Ægtehustrus Kaar, og blues maa jeg visselig ved den blotte Tanke om ham, som kun fortjener min Foragt!"

„Saa var det altsaa ikke ham, I tænkte paa, Lisbeth Torbensdatter, naar jeg saa Eders Kind og Øje gløde med en sælsom Glans i Dansen, ikke ham, I drømte om i den stille maanelyse Sommerkvæld, medens Roserne dufted sødt og elskovsfuldt derhenne mellem Løvet, eller ham, I mindedes i Høst, da vi sprængte gjennem Lunden for at bede Hjort og Hind! — I lo og spøgte som I plejed, men Eders Sjæl var andet Steds — og hvor? Hvo er han, som fængsled Eders Hu og Hjærte?" — —

„Herre Junker — spørg mig ikke — vær barmhjærtig mod mig!" stammede Lisbeth og skjulte det glødende Ansigt i sine Hænder. „Ikke kjender jeg mig selv, kan

ej heller finde til Bunds i mit eget svage vankelmodige Hjærte! Dog lade I mig nu fare — alfor længe har jeg dvælet her sammen med Eder!" — Det raslede i Buskene tæt ved, og hun for sammen med et lille Skrig — ogsaa Junkeren saa sig uroligt om.

„I skal ikke bede mig forgjæves, Jomfru Lisbeth! Ikke har jeg Retten til at fritte Eder mere, vilde ejheller nytte den om jeg havde. Saa være da Gud og hans Hellige med Eder, og husk, at kan jeg ej faa Lov at være andet, saa er jeg stedse Eders fuldtro Ven!"

Efter et sidste langt dvælende Blik gik han hastig over mod Ridebanen, medens Lisbeth endnu et Øjeblik blev staaende — grundende. Saa god og retsindig han var, og dog — troede han kanske, at det var ham som — — nej, nej! — Hun fornam det jo først ret nu — fornam det som slig en Lettelse, da han var borte! —

Hun ilede op til Slottet, men var ikke kommen ret langt, da hun blev indhentet af Peder Akselsøn — sandsynligvis maatte han have luret et Sted i Nærheden. „En skjønne Morgen, Jomfru Lisbeth," raabte han spottende, idet han gik hende forbi og lettede paa sin Baret. „Tag Eder vare for at vandre i Urtegaarden — saa ene! — Duggen var vist ikke af Græsset, I kunde let fange Kolden deraf og — anden Skade!"

Men nede i Urtegaarden stod den lille tyske Skjald og saa med en bekymret Mine efter Dronningens smukke Jomfru. Han var uforvarende kommen til at høre Samtalen mellem hende og Junkeren, medens han gik dernede og grundede over det lange rimede Kvad, som han om Aftenen skulde oplæse for Kongen og Dronningen. Medlidende rystede han paa Hovedet, „En brav Knøs er han, den danske Kongesøn, men hendes Ven — aa Gud bedre det, hun har nok ingen anden her, kommer det til Stykket, end kanske mig alene, det arme Barn! Ikke ved jeg hvad enten det er Elskov eller Had, der tvinger Peder Akselsen til at udspejde hendes Veje, men det ved jeg, at hun maa vogte sig for ham. Meget skulde jeg, fejle om han ikke ønsker paa Hævn, siden hun viste ham tilbage, og han ved det, at han kun har nødig at puste til Ilden, saa blusser den op i Flamme — hælder Vognen, skubbe de alle til. Hvorlunde vil mon dette ende?"

Bedrøveligt nok, som det viste sig.

Neppe var Junker Hans, borte, før der taltes højt og

tydeligt om ham og Lisbeth Ville — om lønlige Møder ved Nat og ved Dag nede i Slottets Urtegaard, hvor man havde truffet dem sammen; og af de kolde spottende Miner, de haanligt afvisende Ord, der mødte hende overalt, gjættede Lisbeth, at Dommen over hende var affagt, og at ingen længer troede paa hendes Ærbarhed — fordi man ikke vilde tro.

Det holdt haardt at bære al denne Haan, men Lisbeth Bille holdt tappert Stand — de skulde dog ikke slig faa Magt til at knuse hende, som var hun virkelig en falden Kvinde.

Saa en Dag lod Dronningen hende kalde.

Med lynende Øjne traadte hun sin Yndlings-Jomfrn i Møde, maalte hende fra øverst til nederst og spurgte saa:

„Hvad havde Du med Junker Hans at skaffe, naar Du mødtes med ham i Smug paa Tider og Steder, hvor ingen ærbar Kvinde færdes ene med en Mand?"

„Eders høje Naade, det er ikke saa — vi talte kun nogle Gange tilsammen. —"

Fru Dorothea var en myndig Kvinde naar hun blev vred. Hun stampede med Foden i Gulvet. — „Og hvad havde saa Junkeren at sige Dig?"

„Eders fyrstelige Naade faar tilgive mig, at jeg ikke kan sige Eder det." Lisbeth saa trods sit Hjertes heftige Banken Dronningen kækt ind i Øjnene. Men nu traf et smældende Øreligen af en kraftig Haand hendes Kind, og med et Skrig foer hun sammen. Harmens og Skammens bittre Taarer brød frem af hendes Øjne. „Min høje Dronning — Eders fyrstelige Naade — denne Forsmædelse! — Sandelig det har jeg ikke forskyldt!"

„Aa nej — Du mener vel, jeg skulde takke Dig til, for Du har leflet med min kongelige Herre Søn og voldt Forargelse her ved Hove? — Tvi Dig, for skamløs Tøjte Du er!"

„Eders høje Naade," og nu hævede den uge Pige igjen stolt og værdigt sit Hoved — „jeg har intet at blues over! Galen var jeg efter Tant og Pynt og taabelig nok til at attraa og glæde mig ved Mændenes Hyldest — det var min Brøde — men til at sælge mig selv og min Elskov holdt jeg mig visselig for god! Had og Avind have skammeligen løjet mig paa, og næsten formener jeg, at kjende Ophavsmanden dertil — dog mine Frænder ville vel, tænker jeg, søge at afvaske den Plet,

der er sat paa min Ære. Og saa, Dandronning, beder jeg, at I lader mig fare herfra, hvor jeg visselig ikke kan forblive længer!"

„Ikke længer have vi heller Brug for din Tjeneste, Lisbeth Torbensdatter! Du kan gaa — og lad os aldrig mere se dit letfærdige Aasyn for vore Øjne!"

Haanligt vendte den opbragte Dronning hende Ryggen, og nu ilede Lisbeth Torbensdatter op paa sit Kammer, hvor hun hændervridende sank om paa sit Leje. Hun var febersyg — Hendes Hoved brændte som Ild — det snurrede rundt derinde som et Hjul. Hvad havde hun dog gjort, at al denne Jammer og Elende var kommen over hende? Peges Fingre ad og jages med Skamme af Kongens Gaard — ærefjændt og skamslaaet — kunde et Menneske virkelig overleve den Tort?

Havde hun da været saa slet? Havde det virkelig været saa stor en Synd, at hun saa villig og saa gjerne havde lyttet til disse Mennesker der fortalte hende, at hun var smuk? Vilde kanske ikke mange af disse knibske Fruer og Jomfruer, som nu rynkede paa Næsen ad hende, gjort det samme? — — Jo — det var Synd, og hun var et stort Verdensbarn, det havde hendes Skriftefader saa ofte sagt, og hun havde ogsaa foresat sig at være god, at vende sine Tanker til Gud alene, men altid var der saa noget, der lokkede og drog hende tilbage til Verden og dens Glæder. Men havde hun da skabt sig selv? Hvorfor var hun bleven saaledes?

Hun havde intet egentligt havt at bebrejde sig og dog havde det været Uret, dette med Junkeren — en farlig Leg, hun havde leget. Hun havde taget imod hans Hyldest som imod de andres; han havde ikke været mere for hende end enhver anden, men om det nu havde været anderledes — om hun nu virkelig havde elsket ham? Vilde hun saa have staaet imod — have haft Kraft og Mod til at frasige sig ham — hun der havde slig levende Fornemmelse af, at det at elske en Mand, det maatte være at kunne offre ham alt — — alt.

Aa, hun blev næsten bange for sig selv. Saa sælsom til Mode hun havde kjendt sig paa den sidste Tid — af og til saa jublende glad og saa igjen bedrøvet, som maatte hun græde, og med Trangen til at sidde ganske stille hen i sine egne Tanker — saa rig som ejede hun Alverdens Guld, og dog saa arm som den ringeste Betler!

Og det var lige siden hin Aften ved Festen, hun mindedes saa godt, og naar nu han kom tilbage, han hvis Dom hun frygtede mere end nogen andens, saa vilde han sagtens tro alt det Onde, de sagde om hende, vilde haane og foragte hende som alle de andre. — —

Hun syntes allerede, hun saa dette kolde strenge Blik hvile saa ubønhørligt paa sig, og hun gøs. Alt hendes Mod, hendes Stolthed og Trods var brudt. Med stive taareløse Øjne sad hun og stirrede frem for sig — vilde ingen komme hende til Hjælp — ingen?

En Morgenstund nogle Uger senere traadte den nylig hjemvendte Niels Gyldenstjerne ind i den store Drabantsal foran de kongelige Gemakker, hvor Hofsinderne og hvem der ellers ønskede Foretræde hos hans Naade, stode i Smaaklynger og talte sammen.

Mellem nogle unge Riddere stod Peder Gyldenstjerne, talende højt og ivrigt, medens de andre af og til faldt ham i Talen og lo. Det var Lisbeth Torbensdatter, der maatte holde for.

„Ja ja — Glaret brast, for det kunde ikke holde længer", sagde den lange Jørgen Munk og drejede sig om paa Hælen, idet han kastede forelskede Blikke til sine egne Been med de lange Pludderhoser, der vare begyndte at komme i Moden.

„Ak ja," sukkede Hans Tengnagel — „hvem skulde have troet det? Mig viste hun dog af — men det var sagtens kun paa Skrømt. — —"

„Aa Hans Tyksak, Du har været for drøj — kanske hendes Appetit dog ikke har været stor nok for den Mundfuld." En skraldende Latter lønnede den plumpe Vittighed, men saa skred Niels Gyldenstjerne pludselig ind.

„En ilde Tidkort er det at hudflette en Kvindes Rygte," sagde han rolig og saa sig om i Kredsen, „og hvad der her tales, er Løgn og Bagvaskelse!"

„Hvad ved du derom?" udbrød den yngre Broder spottende. „Den Kvindes Rygte, her er Talen om, er ikke værd at røre en Finger, end sige bryde en Landse for! Hvad Lisbeth Torbensdatter var værd, det vide vi Alle."

„Tag de Ord i Dig igjen, Dreng, eller — —"

„Nej, om jeg gjør! Hvo satte Dig til hendes Vogter?

Hun var kanske din egen Slegfred, før hun blev en andens, og jeg skulde sagtens dækket Skammen med mit Navn, den Gang Du var saa ivrig for, at jeg skulde gjøre hende til min Hustru!"

Niels stod foran sin Broder, kridhvid i Ansigtet. „Peder Akselsøn, ved Du, at hvad Du der siger, det maatte jeg aftvætte i dit Hjærteblod, var Du ikke min egen Broder. — —"

„Jeg giver Broderskabet Døden og Djævlen!" skreg den anden som ude af sig selv, — „se her, jeg fordrer Dig ud paa Liv og Død, jeg har længe nok taalt din Indblanden i mine Sager, — tag nu Kampen op, om Du tør, —" og inden nogen kunde hindre det, havde han slængt sin Handske hen for Broderens Fod.

Alle, baade Gamle og Unge, havde omringet de to Brødre, og Forfærdelse stod malet i de flestes Ansigter. Selv Respekten for Kongens Nærhed blev sat til Side i den almindelige Bevægelse, medens man ivrigt søgte at tale Modstanderne til Rette og skille dem ad.

„Var det dit sidste Ord?" spurgte Niels Broderen, idet han bøjede sig og tog Handsken op.

„Ja vist, mit sidste!"

„Saa hør da ogsaa mit, — hører det, alle I gæve Mænd, der ere her til Stede og vider det, om jeg skulde falde for min Broders Sværd: han har løjet en uskyldig Kvinde paa, — jeg er rede til at aftvætte Pletten, — Gud faar dømme os imellem!"

I Stevns Herred, omgiven af Skove, der strakte sig helt ud imod Klinten, ved hvis Fod Havet brød sine skumklædte Bølger, sang sin evig vekslende og dog ensformige Sang, laa Herregaarden Søholm, Lisbeth Torbensdatters Fædrenegaard. Efter Torben Billes Død ejedes den af Sønnen, den bekjendte Sten Bille Basse, som var gift med Fru Else Krognos, og her hos Broderen var Lisbeth nu til Huse, — efter hvad der var hændet, snarere taalt end velset. Selv om de ikke ansaa hende just for skyldig, uforsigtig havde hun dog været, — det kunde hendes stolte Frænder ikke tilgive hende, og at en Jomfru af Billernes Æt paa slig en Vis havde maattet forlade Dandronningens Hof, det var en Skam, mente de, for hele Slægten.

Det var en Dag sidst i November henimod Solned-

gang. Paa en Høj i Udkanten af Søholm Skov, hvorfra man havde en vid Udsigt over Klinten og Søen, hvis dunkelgraa Flade stak skarpt frem mod de rødligt farvede Skyer i Horizonten, stod den en Gang saa fejrede Lisbeth Bille, mager og bleg efter en nylig overstanden Sygdom, — saa forandret, at hun næsten ikke var til at kjende. Vinden tog fat i hendes Klæder og legede med det lange Haar, der halvt opløst bølgede frem under Hovedklædet; hun lod til med et vist Velbehag at lade de iskolde Pust strejfe sin Pande, lukkede en Gang imellem Øjnene og aabnede dem saa igjen for at stirre frem for sig ud i det Fjerne.

Saaledes kunde hun staa i Timer. Ørkesløs plejede hun at strejfe omkring i Skoven, uden Ro og Hvile jaget af sine egne tunge martrende Tanker ligesom et forfulgt og saaret Dyr, der gjemmer sig for sine Forfølgere. Hvad havde hun at se tilbage paa, — et forspildt Liv! At se fremad til — en Tilværelse, uden Glæde, uden noget Haab! — Hun fulgte med Øjnene den dalende Sol, der luerød sank ned bag Klinten, — som den skulde hun ogsaa synke hen i Glemsel og Mørke, uden at nogen vilde savne eller mindes hende! Vinden hviskede det i hendes Øre, medens den trøstesløst og vildt susede hende forbi, Træerne sukkede det ud, som de stode der og svejede hid og did; Skyerne, der sejlede deroppe over hendes Hoved, syntes at føre den sørgelige Sandhed med sig, — bort — langt bort. — —

En Mand var standset ved Højens Fod, uden at hun havde mærket det. Han bar en lang graa Pilgrimskappe, Stav i Haanden, og havde trykket den flade Hat dybt ned i Panden. En Stund stod han og betragtede hende, saa gik han opad Skraaningen henimod hende.

„God Kvæld, Jomfru Lisbeth Torbensdatter!"

Hun gav et lille Skrig og vendte sig. „Hvo er I, Fremmede?"

„En Pilgrim, som I ser, paa Vejen til det hellige Land, til Frelserens Grav."

Aandeløs, skjælvende stirrede hun paa ham, — nu kjendte hun ham, og det brød ud paa en Gang som i Jubel og Skræk: „Niels Akselsøn, — I her!"

„Ja, jeg søgte Eder. Søgte Eder, Lisbeth Torbensdatter, for I skulde vide, at Eders Ære er atter ren og uden Plet. For Eders Skyld gjorde jeg, hvad der vil

et helt Liv til at sone, — jeg vog min egen Broder! Krænket Eder havde han, saa dybt som en Mand kan krænke en Kvinde, — det er hævnet nu, aftvættet i hans Blod og ved min Haand!"

„Det har I gjort! Og for min Skyld! — I troede paa mig, da ingen anden gjorde det, — I —"

Hun sank pludselig i Knæ foran ham, greb Fligen af hans Kappe, og førte den atter og atter til sine Læber. Saa skjulte hun Ansigtet i sine Hænder.

De bleve lempeligt dragne til Side, hun selv løftet op. „Rejs Eder, Lisbeth Bille, — ikke for mig, kun for Eders Gud tør I knæle. Begriber I ikke, at intet Offer var saa stort, at jeg ikke vilde bragt Eder det, I, som boede i min Tanke, i mit Hjærte, uden Haab om nogen Tid at eje Eder! I Løndom plejed jeg min Elskovs fagre Blomst, den var mit alt, — mit Smertens dyrekjøbte Barn. Ja, jeg troede paa Eder, og jeg har tvungen Verden, der dømte Eder, fordi den stedse dømmer efter Skinnet, til det samme, — frit og med oprejst Pande kan I atter træde den i Møde. —"

„Og I, — —" i stønnende Angst kom det frem.

„Jeg? Mit Hverv er her til Ende. — Jeg gaar at søge Fred, — om den er at finde, — og Glemsel. For Menneskene, for Verden er jeg død! — Og saa have I Farvel, Jomfru Lisbeth, — Farvel for stedse!"

Han holdt et Øjeblik hendes Haand fast i sin, slap den saa og gik med hastige Skridt nedad Højen henad Stien langs Skovhegnet. Hun saa hans Kappe flagre for Vinden, saa Skikkelsen med det sænkede Hoved aftegne sig dunkelt mod den rødgyldne Aftenhimmel, blive til et lille sort Punkt og forsvinde. Og hun strakte Hænderne ud efter den, — det var som om hun maatte kalde ham tilbage, raabe ud af hele sin Sjæl alt det, han nu aldrig vilde erfare, — aldrig! — —

Lisbeth Torbensdatter Bille havde faaet Oprejsning. Dronning Dorthea sendte hende Bud og Brev, — hun kunde vende tilbage, om hun vilde. — Hendes Frænder og Venner vendte Kappen efter Vinden, og Ingen kunde forstaa, hvorfor hun gjemte sin Ungdom og sin Skjønhed i et Kloster. —

De begreb ikke, at det var en saaret Sjæl, der kun havde et tilbage at leve af og leve for — et Minde! —

Nutids-Folkedigtning.

Wisbechs Almanak bragte ifjor sine Læsere en Prøve paa den mærkelige digteriske Begavelse, som en gammel fattig Kvinde af Folket, Marie Villadsen, sidder inde med. Der var i den Anledning i en Notice meddelt, hvorledes hun gjennem Livets Slid og Slæb har bevaret sin Digteraare, skjønt hun al sin Tid har maattet kæmpe med uforstaaende Omgivelser. Hun ernærer sig for Tiden som Rengøringskone og om Sommeren tillige som Lugekone i Landbohøjskolens Have. Ifjor Efteraar maatte hun sende sin Datter over til Amerika, hvor en Fætter, som sad i gode Kaar, men som hun forøvrigt ikke kjendte, havde gjort hende Ægteskabstilbud. Kort efter Datterens Afrejse tilskrev hun hende et Rimbrev, hvoraf vi skulle anføre nedenstaaende varmtfølte Vers, uden dog at forandre hendes egen primitive Orthografi.

Mel.: Dannevang ved grønne Bred.

Lad din Længsel fare bort
Syng i Tider tunge
Sorgen være da saa kort
Smerten bort du sjunge
Lær af mig at være glad
Husk hvad jeg har døiet
Haabets Træ bær lyse Blad
Bær nu blodt fornøiet.

Lær at Bede Haabe Tro
Sælv om Taarer rinde
Bær blodt ædel from og god
Bliv en venlig Qvinde
Skjæbnens Hjul gaar op og ned
Her i Støvets Egne
Beed mit Barn om Himlens fred
Den vil aldrig blegne.

Har du Sorger i dit Bryst
Føler du dig ene
Syng som Fuglen da med Lyst
Paa de nøgne Grene
Syng dig gjennem Livets Savn
Bed med liflig stemme
Syng dig hen i Jesu favn
Der du Sorgen glemme.

Men hvor du i Verden gaar
Elskede Christine
Glem saa ei dit Fadervor
Saa dig Gud Velsigne
Sees paa Jord vi ikke her
Saa hos Gud derhjemme
Over Sky i Himlen der
Mødet vi Bestemme.

Marie Villadsen,
Folkvarsvej 19.

UGENS NYHEDER.

BESTILLES HOS POSTEN OG I BOGLADEN

I KRONE KVARTALET. PORTO IBEREGNET.

„Ugens Nyheder"

udgaar hver Uge fra Kjøbenhavn i et stort 8sidigt Format, indeholdende 32 Spalter Læsning.

„Ugens Nyheder" indeholder Artikler til Fremme af Menneskets aandelige og materielle Velvære, smaa og store Afhandlinger om mangt og meget, som har Interesse for ethvert Hjem.

„Ugens Nyheder" bringer ofte Artikler, indeholdende Raad og Vink til Husmødrene.

„Ugens Nyheder" indeholder hver Gang en original Børnefortælling med Illustrationer.

„Ugens Nyheder" har tvende Rubriker, kaldet „Juridisk Raadgiver" og „Sundhedsraad". Forespørgsler henhørende herunder besvares gratis for Abonnenterne. (Disse tvende Afdelinger ledes af en anerkjendt dygtig Jurist og Læge).

„Ugens Nyheder" indeholder Fortællinger og Skildringer af anerkjendte Forfattere, samt en Gang maanedlig Havebrugsbemærkninger, endvidere hver Uge Skolenyt, Markeds- og Handelsberetninger, samt praktiske Opskrifter o. m. a.

„Ugens Nyheder" er i enhver Henseende elegant udstyret og trykkes paa fint glittet Papir. Endvidere er der anskaffet en Maskine, som, samtidig med at den falser og beskærer Bladet, sammenlimer Bladene, hvorved det bliver langt behageligere at læse. Denne Maskine er særlig bestilt til „Ugens Nyheder", og er den første i sit Slags, fabrikeret her i Landet.

„Ugens Nyheder" udgaar saa tidlig fra Kjøbenhavn, at den om Lørdagen er ombelt over hele Landet. Bladet bliver saaledes en kjærkommen Gæst om Søndagen.

Prøv et Kvartal og se, hvad vi byde for 1 Krone.

PRØV ET KVARTAL.

28 A 89

25 Mag